

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки і управління

Кафедра обліку, аудиту та оподаткування

ДИПЛОМНА РОБОТА

Магістр

(освітній рівень)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 071 Облік та оподаткування

на тему: «Організація та методика обліку та контролю розрахунків з
постачальниками на ТОВ «Корвет», м. Хмельницький»

ДРОО.021228.01.05.00

Виконав: студент 2 курсу, групи ОАм-21-1

Підпис

О.В.Серветник

Ініціали, прізвище

Керівник к.е.н., доцент

Підпис, дата

В.Г. Лопатовський

Ініціали, прізвище

До захисту допускаю:

Зав. кафедри обліку, аудиту та оподаткування

Підпис, дата

Л.В. Скоробогата

Ініціали, прізвище

_____ 2022 р.

Хмельницький, 2022

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет *Економіки і управління*
Кафедра *обліку, аудиту та оподаткування*
Галузь знань *07 Управління та адміністрування*
Спеціальність *071 Облік та оподаткування*

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Скоробогата Л.В.

«__» _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Сереветник Олена Володимирівна

1 Тема дипломної роботи *Організація та методика обліку та контролю розрахунків з постачальниками на ТОВ «Корвет», м. Хмельницький*
керівник дипломної роботи *Лопатовський Віктор Григорович, кандидат економічних наук, доцент*

затверджена наказом по університету від «01» вересня 2022 року №

2 Строк подання студентом дипломної роботи 19.12.2022

3 Вихідні дані до дипломної роботи: *нормативно-правова база та матеріали по темі дипломного дослідження, періодичні видання та навчальні посібники, наукові статті вчених, матеріали з практичної діяльності підприємства ТОВ «Корвет»*

4 Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що їх належить розробити) *Вступ. 1 Теоретичні аспекти організації обліку та контролю розрахунків з постачальником. 2 Організація та методика обліку та контролю розрахунків з постачальниками на ТОВ «Корвет». 3 Сучасний стан та шляхи удосконалення обліку та контролю розрахунків з постачальниками. Висновки. Список використаних джерел. Додатки.*

5 Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

1. Мета дипломного дослідження 2. Об'єкт дипломного дослідження 3. Сутність розрахунків з постачальниками та основні риси договору поставки 4. Етапи здійснення процесу постачання 5. Форми здійснення розрахунків з постачальниками 6. Нормативно-правове забезпечення обліку та контролю розрахунків з постачальниками 7. Оцінка та визнання зобов'язань перед постачальниками 8. Динаміка фінансових результатів діяльності ТОВ «Корвет» у 2019-2021 роках 9. Динаміка дебіторської та кредиторської заборгованостей за товари, роботи, послуги ТОВ «Корвет» у 2019-2021 роках 10-11. Типові бухгалтерські проведення з обліку взаєморозрахунків з постачальниками 12. Організація обліку розрахунків з постачальниками на ТОВ «Корвет» 13.

Відображення інформації про розрахунків з постачальниками у звітності підприємства 14. Етапи проведення контролю за станом розрахунків з постачальниками та їх документальне забезпечення 15. Акт звірки взаєморозрахунків з постачальниками 16. Переваги переходу на програми автоматизації обліку українського виробництва 17. Удосконалення рахунку обліку взаєморозрахунків з постачальниками 18. Застосування платіжного календаря як один із напрямків удосконалення розрахунків з постачальниками 19. Напрямки удосконалення первинного обліку розрахунків з постачальниками 20. Внутрішньогосподарський контроль розрахунків з постачальниками як один із напрямків підвищення ефективності управління

6 Консультанти розділів дипломної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7 Дата видачі завдання 01.09.2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів дипломної роботи	Примітка
Затвердження теми дипломної роботи	01.09.2022	Виконано
Підбір та опрацювання літератури	11.09.2022	Виконано
Складання та затвердження плану дипломної роботи	18.09.2022	Виконано
Написання вступу до дипломної роботи	25.09.2022	Виконано
Вивчення теоретичних аспектів обліку та контролю розрахунків з постачальниками, написання першого розділу дипломної роботи	16.10.2022	Виконано
Дослідження діючого порядку організації і методики обліку та контролю розрахунків з постачальниками ТОВ «Корвет», написання другого розділу дипломної роботи	06.11.2022	Виконано
Визначення шляхів удосконалення обліку та контролю розрахунків з постачальниками ТОВ «Корвет», написання третього розділу дипломної роботи	27.11.2022	Виконано
Узагальнення результатів дослідження та написання висновків до дипломної роботи	07.12.2022	Виконано
Оформлення списку використаної літератури та додатків до дипломної роботи	14.12.2022	Виконано
Перевірка оформлення дипломної роботи	16.12.2022	Виконано
Рецензування дипломної роботи	19.12.2022	Виконано

Студент _____ О.В Серветник

Керівник роботи _____ В.Г. Лопатовський

АНОТАЦІЯ

Тема роботи: Організація та методика обліку та контролю розрахунків з постачальниками на ТОВ «Корвет», м. Хмельницький.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних засад організації обліку та контролю взаєморозрахунків з постачальника та шляхи їх удосконалення на підприємстві.

Об'єктом дослідження є Товариство з обмеженою відповідальністю «Корвет», м. Хмельницький та організація обліку та контролю за станом розрахунків на цьому підприємстві.

Метою роботи є висвітлення теоретичних та методичних питань обліку та контролю розрахунків з постачальниками на прикладі ТОВ «Корвет», а також пошук шляхів їх удосконалення в сучасних умовах.

За результатами дослідження сформовано шляхи удосконалення обліку та контролю розрахунків з постачальниками:

– було перелічено переваги застосування в практичній діяльності підприємства програм ведення бухгалтерського обліку українського виробництва, а також наведено декілька альтернативних варіантів таких програм;

– було запропоновано для контролю взаєморозрахунків з постачальниками застосовувати платіжний календар та впроваджувати графіки документообігу на підприємстві;

– окреслено основні аспекти організації та проведення внутрішньогосподарського контролю, як одного із напрямків удосконалення обліку та контролю.

_____ Серветник О.В.

ЗМІСТ

Вступ

1. Теоретичні аспекти організації обліку та контролю розрахунків з постачальниками
 - 1.1. Сутність та форми розрахунків з постачальниками, завдання їх обліку та організація процесу постачання на підприємстві
 - 1.2. Оцінка та визнання зобов'язань перед постачальниками
 - 1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю розрахунків з постачальниками на підприємстві
2. Організація та методика обліку і контролю розрахунків з постачальниками на ТОВ «Корвет»
 - 2.1. Характеристика фінансово-господарської діяльності ТОВ «Корвет»
 - 2.2. Методика синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з постачальниками
 - 2.3. Відображення інформації про стан зобов'язань перед постачальниками у фінансовій звітності підприємства
 - 2.4. Організація та методика контролю розрахунків з постачальниками на ТОВ «Корвет»
3. Сучасний стан та шляхи удосконалення обліку та контролю розрахунків з постачальниками
 - 3.1. Шляхи удосконалення організації розрахунків з постачальниками та їх обліку в умовах карантинних обмежень та воєнного стану
 - 3.2. Автоматизація обліку розрахунків з постачальниками на підприємстві в сучасних умовах господарювання
 - 3.3. Внутрішньогосподарський контроль розрахунків з постачальниками як один із напрямків підвищення ефективності управління

					ДРОО.021228.01.05.00			
Змн.	Лист	№ докум.	Підпис	Дата				
Виконав		Сереветник О.В.			Організація та методика обліку та контролю розрахунків з постачальниками на ТОВ «Корвет», м. Хмельницький	Літ.	Арк.	Аркушів
Перевірив		Лопатовський В.Г.					4	99
Реценз.						ХНУ, ОАМ-21-1		
Н. Контр.		Ченаш В.С.						
Затверд.		Скоробогата Л.В.						

Висновки

Список використаних джерел

Додаток А Статут ТОВ «Корвет».....

Додаток Б Наказ про облікову політику.....

Додаток В Фінансова звітність ТОВ «Корвет» за 2020 рік

Додаток Г Фінансова звітність ТОВ «Корвет» за 2021 рік

Додаток Д Рахунок-фактура отримана від постачальника ТОВ «Корвет»

Додаток Е Видаткова накладна отримана від постачальника на ТОВ «Корвет»

Додаток Є Повернення постачальнику від ТОВ «Корвет»

Додаток Ж Регістр синтетичного обліку розрахунків з постачальниками на ТОВ «Корвет»

Додаток З Регістр аналітичного обліку розрахунків з постачальниками на ТОВ «Корвет»

Додаток И Податкова декларація з ПДВ за грудень 2021 року ТОВ «Корвет»

Додаток І Акт звірки взаєморозрахунків на ТОВ «Корвет»

ВСТУП

Здійснюючи економічну діяльність кожне підприємство потребує надходження та використання різних ресурсів, а саме грошей, виробничих запасів та матеріалів, товарів, основних засобів тощо, оскільки вони здатні забезпечити його постійну та ефективну діяльність. В такому випадку операції з їх постачання є одними із основних на підприємстві та призводять до виникнення зобов'язань та подальших відповідних розрахункових процесів.

Суб'єкт господарювання прагне у своїй діяльності побудувати раціональну систему обліку та контролю розрахунків з постачальниками, оскільки, це дає змогу знизити до мінімуму зайві витрати, які першочергово пов'язані зі штрафами та неустойками за невиконання умов укладених договорів з контрагентами, а також можливість отримати товари, роботи та послуги належної якості.

Теперішні умови, в яких змушені здійснювати свою діяльність вітчизняні підприємства, диктують питання щодо визначення облікового процесу розрахунків з постачальниками, враховуючи постійні зміни нормативно-правової бази і вплив зовнішніх та внутрішніх чинників. Це зумовлює актуальність обраної теми дослідження обліку та контролю заборгованості з постачальниками, так як неналежний їх стан або надмірна чи недостатня їх кількість призводить до неефективного управління фінансовими ресурсами, погіршення інвестиційного клімату, зниження платоспроможності та фінансового стану підприємства.

Дослідженням питання обліку та контролю розрахунків з постачальниками займалися багато науковців та вчених, зокрема, можна виділити наукові праці Г.О. Москалюка, С.В. Скрипника, І.Б. Франчука, Я.І. Мулика, В.К. Савчука, О.І. Кузьмича, В.М. Мельника, В.Ю. Капиша, Т.В. Барановської, В.В. Ковальчука, І.С. Ковової та інші. Проте, попри велику

кількість наукових надбань, все одно залишаються невирішені проблемні питання щодо цієї теми.

Метою роботи є висвітлення теоретичних та методичних питань обліку та контролю розрахунків з постачальниками на прикладі ТОВ «Корвет», а також пошук шляхів їх удосконалення в сучасних умовах.

Відповідно до поставленої мети, перед виконанням дослідження ставиться ряд завдань:

- розкрити теоретичні аспекти організації обліку та контролю розрахунків з постачальниками на підприємстві шляхом визначення сутності та форм таких розрахунків, а також організації процесу постачання на підприємство, дослідити як в обліку оцінюються та визнаються зобов'язання перед постачальниками та дослідити їх нормативно-правове забезпечення;

- оцінити в практичній діяльності ТОВ «Корвет» організацію первинного, синтетичного, аналітичного обліку та процес здійснення контролю розрахунків з постачальниками, а також як такі розрахунки відображаються у фінансовій звітності підприємства;

- розробити шляхи удосконалення організації розрахунків з постачальниками та їх обліку та контролю, виходячи із умов автоматизації процесів господарювання, впровадження карантинних обмежень та воєнного стану.

В процесі дослідження використовувались різні методи, серед яких порівняльно-правові, системно-структурні, методи економічного та статистичного аналізу, а також метод узагальнення результатів. До джерел отримання інформації, необхідної в процесі дослідження, можна віднести дані фінансової та статистичної звітності підприємства, а також внутрішні управлінські звіти та документи.

Об'єктом дослідження є Товариство з обмеженою відповідальністю «Корвет», м. Хмельницький та організація обліку та контролю за станом розрахунків на цьому підприємстві.

У процесі дослідження до уваги бралися дані вітчизняної нормативно-правової літератури, наукові статті та видання, а також Інтернет-ресурси.

Результати дослідження апробовані на Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегічні пріоритети розвитку економіки, менеджменту, сфери обслуговування та права в умовах інтеграційних процесів» виступом на тему «Облік розрахунків з постачальниками в управлінні зобов'язаннями підприємства та напрямки його удосконалення».

Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загального висновку, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ

1.1 Сутність та форми розрахунків з постачальниками, завдання їх обліку та організація процесу постачання на підприємстві

Будь-яке підприємство, установа, організація чи фізична особа-підприємець у процесі своєї господарської діяльності не може існувати без виникнення зобов'язань перед іншими суб'єктами такої діяльності. Такі зобов'язання можна іменувати як позиковий капітал. Використання позикового капіталу дає можливість суб'єкту господарської діяльності значно наростити та розширити обсяги власної діяльності, забезпечити більш ефективне використання власного капіталу та оборотних коштів, формувати різні цільові фонди, і в кінцевому результаті – підвищити ринкову вартість підприємства та максимізувати власний прибуток. Оскільки підприємства придбавають сировину, товари, матеріали, послуги у постачальників, то відповідно, основну частину розрахункових операцій у діяльності підприємства становлять розрахунки з такими постачальниками.

Зобов'язання у структурі пасивів вітчизняних підприємств мають масштабний характер та різну сутність, але якщо говорити про зобов'язання перед постачальниками, то в цьому випадку виникає поняття кредиторської заборгованості, яка потребує погашення у перспективі.

Поняття кредиторської заборгованості має давню історію вивчення, але між вітчизняними вченими й досі тривають дискусії щодо визначення цього поняття. Але якщо проаналізувати та узагальнити підходи науковців, то можна сказати, що кредиторська заборгованість з постачальниками – це елемент руху фінансових та матеріальних ресурсів між суб'єктами господарювання, які виникають під час процесу постачання (придбання).

Основними контрагентами суб'єктів господарювання при закупівлі товарно-матеріальних цінностей чи засобів праці виступають постачальники таких ресурсів.

Постачальники – це фізичні або юридичні особи, які забезпечують постачання покупцеві товарно-матеріальних цінностей (сировини, запасних частин, палива, матеріалів, товарів, МШП), надають послуги (подача електроенергії, води, газу), виконують роботи.

У процесі господарської діяльності між постачальником та покупцем виникають розрахункові відносини, яким, як правило, передують укладення договорів купівлі-продажу товарно-матеріальних цінностей. Це основна та найбільш розповсюджена форма документального підтвердження факту майбутнього виникнення зобов'язань в ринковій економіці.

В сучасних ринкових умовах підприємства при закупівлі товарно-матеріальних цінностей частіше за все заключають зі своїми контрагентами договір постачання.

Договір постачання – це договір, що укладається між суб'єктами господарювання, за яким постачальник зобов'язується передати покупцеві активи, а покупець в свою чергу, зобов'язується перед постачальником прийняти ці активи та оплатити їх. Наведемо деякі основні риси договору постачання (рис. 1.1).

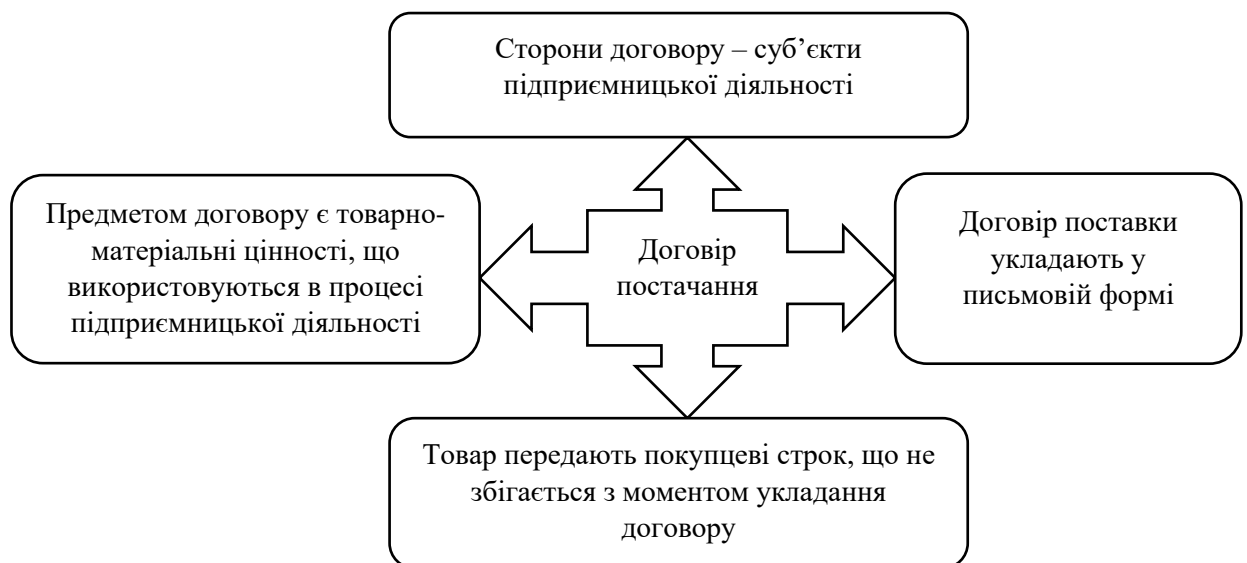


Рисунок 1.1 – Основні риси договору постачання

При укладанні такого договору постачання до нього мають бути включені деякі умови:

- асортимент (номенклатура) товарів, що поставляються. Зазвичай, таку інформацію наводять у специфікації, яку додають до договору;
- якість товару, що поставляється. З цього приводу у договорі зазначають яким документам (державні стандарти товарів, тимчасові умови, сертифікат відповідності, зразок-еталон тощо) повинен відповідати товар;
- кількість і строки поставки. У цьому випадку варто зауважити, що договір постачання можна укласти як одноразово, так і на певний період протягом конкретного інтервалу часу;
- ціна товару. Як правило, ціну також вказують у специфікації до договору.

При укладанні договору постачання необхідно звернути особливу увагу на відповідальність сторін. Варто відмітити, що визначати відповідальність у договорі – це право обох сторін, від якого вони можуть повністю відмовитися або частково прописати у документі. Тому оптимальним варіантом у такому випадку вважається прописати в договорі постачання конкретні види порушень і розміри штрафних санкцій за ці порушення.

При вирішенні спорів за договорами постачання потрібно врахувати, що загальний строк для стягнення суми заборгованості прийнято вважати три роки.

Але не дивлячись на те, що процес складання та підписання договорів постачання є досить важливим, момент їх підписання аж ніяк не відображається в обліку, адже факт підписання такого договору ще не свідчить про поставку товарно-матеріальних цінностей чи сплату грошових коштів. Тому, з усього вище наведеного можна зробити висновок, що взаєморозрахунки з постачальниками будуть відображатися в бухгалтерському обліку та буде здійснюватися контроль за їх станом тільки після того, як хоча б одна із сторін почне виконувати свої зобов'язання за складеним та підписаним договором.

Виходячи з цього, основними завданнями організації обліку розрахунків з постачальниками можна виділити наступні:

- своєчасне документальне оформлення розрахункових операцій з постачальниками;
- ведення аналітичного і синтетичного обліку розрахунків з постачальниками з дотриманням принципів бухгалтерського обліку;
- своєчасне і достовірне відображення розрахункових операцій у податковому обліку;
- своєчасна взаємна звірка розрахунків з постачальниками;
- недопущення порушення строків оплати зобов'язань перед постачальниками;
- своєчасне і якісне проведення річної інвентаризації розрахунків з постачальниками;
- дотримання умов поставки, передбачених у договорі постачання або договорі купівлі-продажу [28].

Налагоджена та правильно сформована система обліку та контролю за станом розрахунків на підприємств забезпечить виконання обліком всіх вище перерахованих завдань та дозволить своєчасно приймати необхідні управлінські рішення.

Головною метою діяльності будь-якого суб'єкта господарювання є отримання прибутку. Тому можна стверджувати що операції процесу постачання є результатом цієї мети.

Процес постачання (придбання) – це процес закупівлі підприємством-покупцем товарно-матеріальних цінностей, які необхідні для нормального його функціонування.

В цілому здійснення процесу постачання можна охарактеризувати трьома основними етапами – це планування, організація та контроль (рис. 1.2).

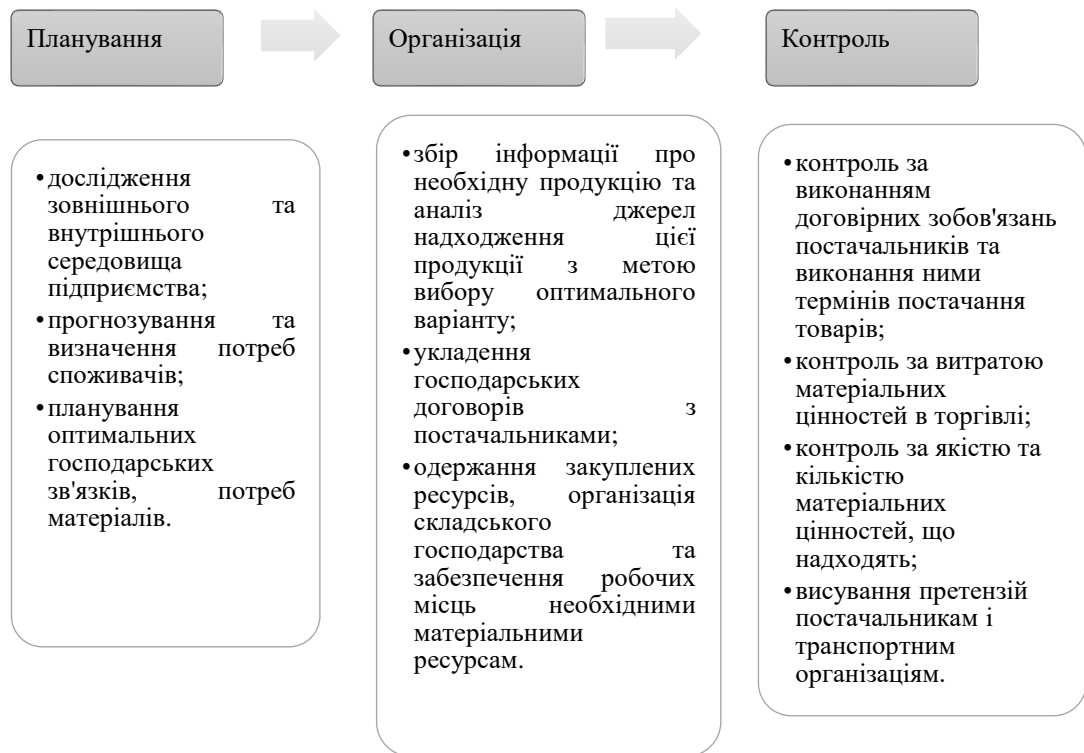


Рисунок 1.2 – Етапи здійснення процесу постачання

Розрахунки за своїми зобов'язаннями підприємством проводяться в безготівковій та готівковій формі відповідно до правил здійснення розрахункових операцій, які затверджені Національним банком України.

Але також варто відмітити, що законодавча база України дає можливість суб'єктам господарювання здійснювати розрахунки зі своїми контрагентами у безгрошових формах (наприклад, товарообмінним шляхом). Проте, безгрошові форми розрахунків здійснюються лише шляхом бартеру та їх застосування має ряд певних обмежень для деяких суб'єктів господарювання. Що стосується усіх інших видів розрахунків, які можуть застосовуватися суб'єктами підприємницької діяльності, то вони виражаються у грошовій формі.

Грошові форми розрахунків поділяються на безготівкові та готівкові (рис. 1.3). Найчастіше безготівкові розрахунки використовуються саме на підприємствах торгівлі. Станом на сьогодні безготівкові розрахунки між господарюючими суб'єктами можуть здійснюватися за допомогою

різноманітних платіжних засобів: чеки, акредитиви, платіжні доручення, платіжні вимоги-доручення, векселі; інкасові доручення (розпорядження), банківські платіжні картки.

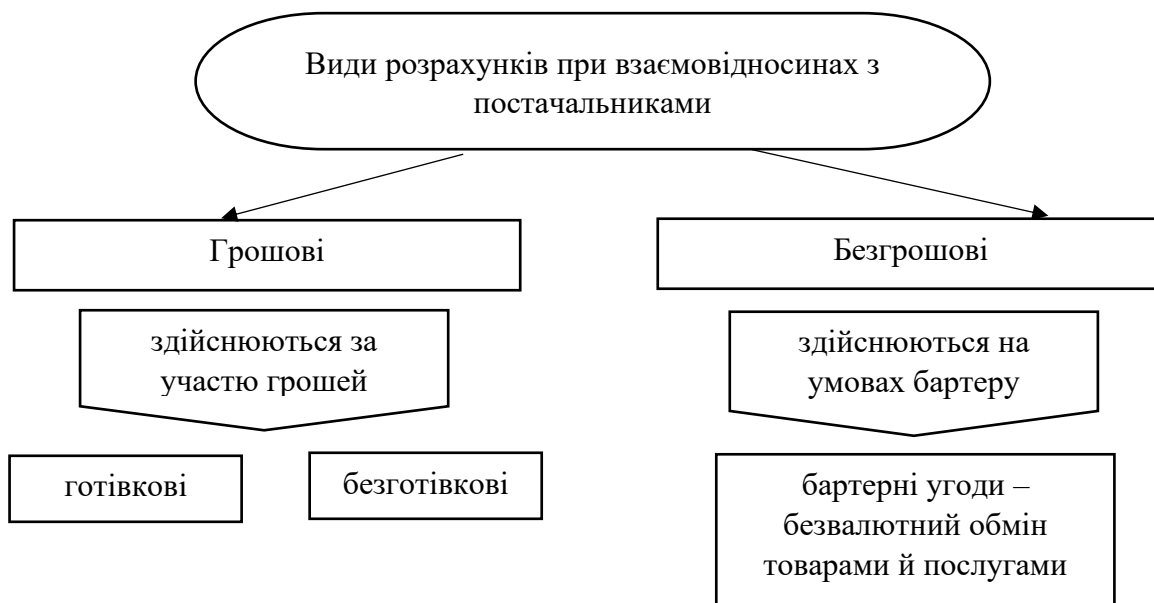


Рисунок 1.3 – Види та форми розрахунків з постачальниками

На сьогоднішній день, найбільш поширеною формою розрахунків при здійсненні договірних відносин з постачальниками є розрахунки платіжними дорученнями. Ця форма є простою у своєму застосуванні і не вимагає значних матеріальних затрат.

Платіжне доручення – це розрахунковий документ, який платник надсилає своєму обслуговуючому банку з метою подальшого списання певної суми коштів та подальшого його зарахування на рахунок одержувача.

Крім платіжних доручень, як уже зазначалось вище, при розрахунках з постачальниками суб'єкти підприємницької діяльності можуть здійснювати розрахунки платіжними вимогами-дорученнями, чеками та акредитивами.

Платіжна вимога-доручення – це розрахунковий документ, який переважно складається з двох частин: верхня частина – включає вимогу одержувача про сплату визначеної суми коштів до платника; нижня частина –

включає доручення платника до свого обслуговуючого банку про списання певної суми коштів з подальшим їх зарахуванням на рахунок одержувача.

Розрахунковий чек – це розрахунковий документ, який містить доручення чекодавця, тобто власника цього чеку, до свого обслуговуючого банку про сплату чекодержателю зазначеної суми коштів.

Порядок застосування та умови розрахунків за акредитивами передбачені в договорі між бенефіціаром (особою, якій призначений такий платіж) та заявником акредитива.

Також на сьогоднішній день у своїй практиці підприємства здійснюють розрахунки за допомогою векселів. Такі операції регулюються Законом України «Про обіг векселів в Україні» [50].

Що стосується негрошових (бартерних) розрахунків, то за своєю суттю, бартер – це погашення заборгованості у не грошовому вигляді. І тут варто зауважити, що у процесі здійснення бартеру закладено мінімум дві операції: одна операція – внаслідок якої така заборгованість виникає та інша операція – проведення якої призведе до погашення цієї заборгованості.

Ще один особливий, можна сказати не грошовий вид розрахунків з постачальниками, який також не вимагає перерахунку грошей і в деяких випадках може трактуватися так само як бартер – це розрахунки шляхом зарахування зустрічних вимог (проведення взаємозаліку заборгованостей). Такий вид розрахунків виникає тоді, коли покупець одночасно виступає постачальником для свого контрагента.

Проте сучасне суспільство не стоїть на місці і форми розрахунків постійно змінюються та вдосконалюються, і тут варто зауважити, що все більшого застосування набувають платежі в режимі «on-line». Це електронний вид платежу, механізмом їх реалізації є те, що клієнт банку – тобто платник, дає відповідний наказ своєму обслуговуючому банку, списати з його розрахункового рахунку певну грошову суму та в подальшому зарахувати її на рахунок постачальника. Ці платежі здійснюються через мережу «Інтернет» та за допомогою спеціальних банківських програм.

Простіше кажучи, клієнт банку, зайшовши у таку програму та ввівши своєрідний пароль, самостійно може управляти своїм рахунком та проводити усі необхідні списання по ньому.

Отже, враховуючи все вище сказане можна зробити висновок, що на сьогоднішній день діяльність будь-якого підприємства забезпечується за допомогою зобов'язань за розрахунками з контрагентами. Розрахунки з постачальниками займають досить вагоме місце в підприємницькій діяльності будь-якої організації, тому досить важливо вміти раціонально, правильно та своєчасно організувати їх бухгалтерський облік, що в подальшому дозволить швидко приймати відповідні управлінські рішення.

1.2 Оцінка та визнання зобов'язань перед постачальниками

При здійсненні розрахунків з постачальниками, як уже зазначалось, має місце виникнення зобов'язань, які в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності підприємства кваліфікуються та відображаються у складі кредиторської заборгованості. Логічно, що якщо мова йде про розрахунки з постачальниками, то кредиторська заборгованість у цих розрахунках виникає частіше, ніж дебіторська.

Законодавча база, а саме Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», наводить наступне визначення поняття зобов'язань: «Зобов'язання – це заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди» [42].

Для того щоб правильно відобразити кредиторську заборгованість за розрахунками з постачальниками в бухгалтерському обліку та фінансовій

звітності підприємства, її доцільно розділити на дві групи відповідно до класифікації зобов'язань, яку наводить нам НП(С)БО 11 (рис. 1.4).

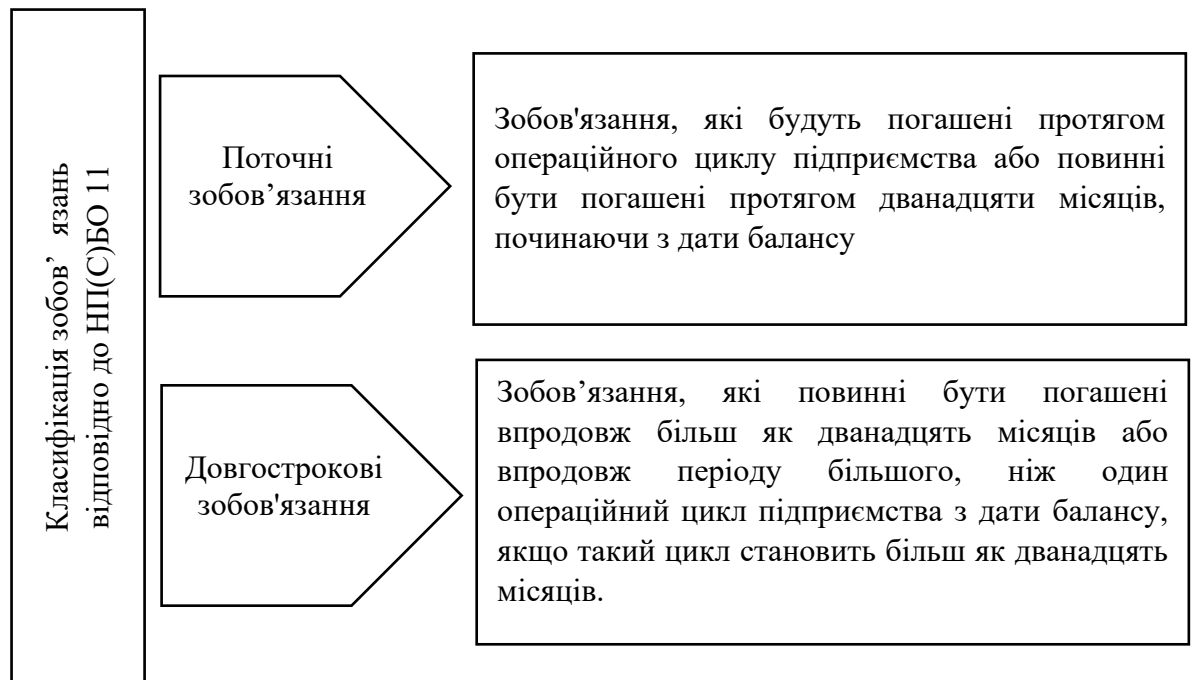


Рисунок 1.4 – Класифікація зобов'язань відповідно до НП(С)БО 11 «Зобов'язання». За даними [31]

Отже, як видно із рисунка 1.4 заборгованість підприємства за розрахунками з постачальниками може відноситися до поточних та довгострокових зобов'язань, якщо при цьому враховувати строки її погашення. При цьому, слід відмітити, що частина довгострокової заборгованості, яка буде погашатися протягом найближчих дванадцяти місяців, слід переводити до складу поточних зобов'язань. Тому можна сказати, що поточні зобов'язання включають дві складові, які можна схематично зобразити на рисунку 1.5.



Рисунок 1.5 – Складові поточних зобов'язань відповідно до НП(С)БО 11 «Зобов'язання». За даними [31]

Облік зобов'язань за розрахунками з постачальниками розпочинається з визнання таких зобов'язань, їх оцінки та фіксації в системі рахунків бухгалтерського обліку. При розгляді визнання зобов'язань, слід розуміти, що за національними стандартами розглядаються зобов'язання, а за міжнародними стандартами – забезпечення.

Якщо говорити за визнання зобов'язань, то за НП(С)БО 11 «Зобов'язання» існує дві обов'язкові ознаки їх визнання, в тому числі і за розрахунками з постачальниками:

- їх оцінка може бути достовірно визначеною;
- існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок їх погашення [31].

Відповідно до НП(С)БО 11 «Зобов'язання», «якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду» [31].

Відповідно до МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи», забезпечення визнаються в таких випадках:

- суб'єкт господарювання має існуюче зобов'язання (юридичне чи конструктивне) внаслідок минулої події;
- ймовірно, що вибуття ресурсів, що втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним для і зобов'язання;
- можна достовірно оцінити суму зобов'язання.

У разі невиконання зазначених умов забезпечення не визнається [27].

Оцінка зобов'язань є дуже важливим аспектом в процесі здійснення господарської діяльності, а також надходженні товарно-матеріальних цінностей.

У процесі формування підприємством облікової політики, оцінка зобов'язань є досить важливим принципом. Як зазначає І.Б. Чернікова та І.О. Гладій, «застосування принципу обачності, що передбачає використання в бухгалтерському обліку методів оцінювання, які повинні запобігати заниженню сум визнаних зобов'язань, є важливим під час оцінювання

зобов'язань. Відповідно до концептуальної основи складання та подання фінансових звітів окремі зобов'язання можуть значною мірою вимірюватися тільки із застосуванням попередніх оцінок [63]». Тому, у практиці існують наступні види вартісної оцінки зобов'язань на дату балансу (рис.1.6).

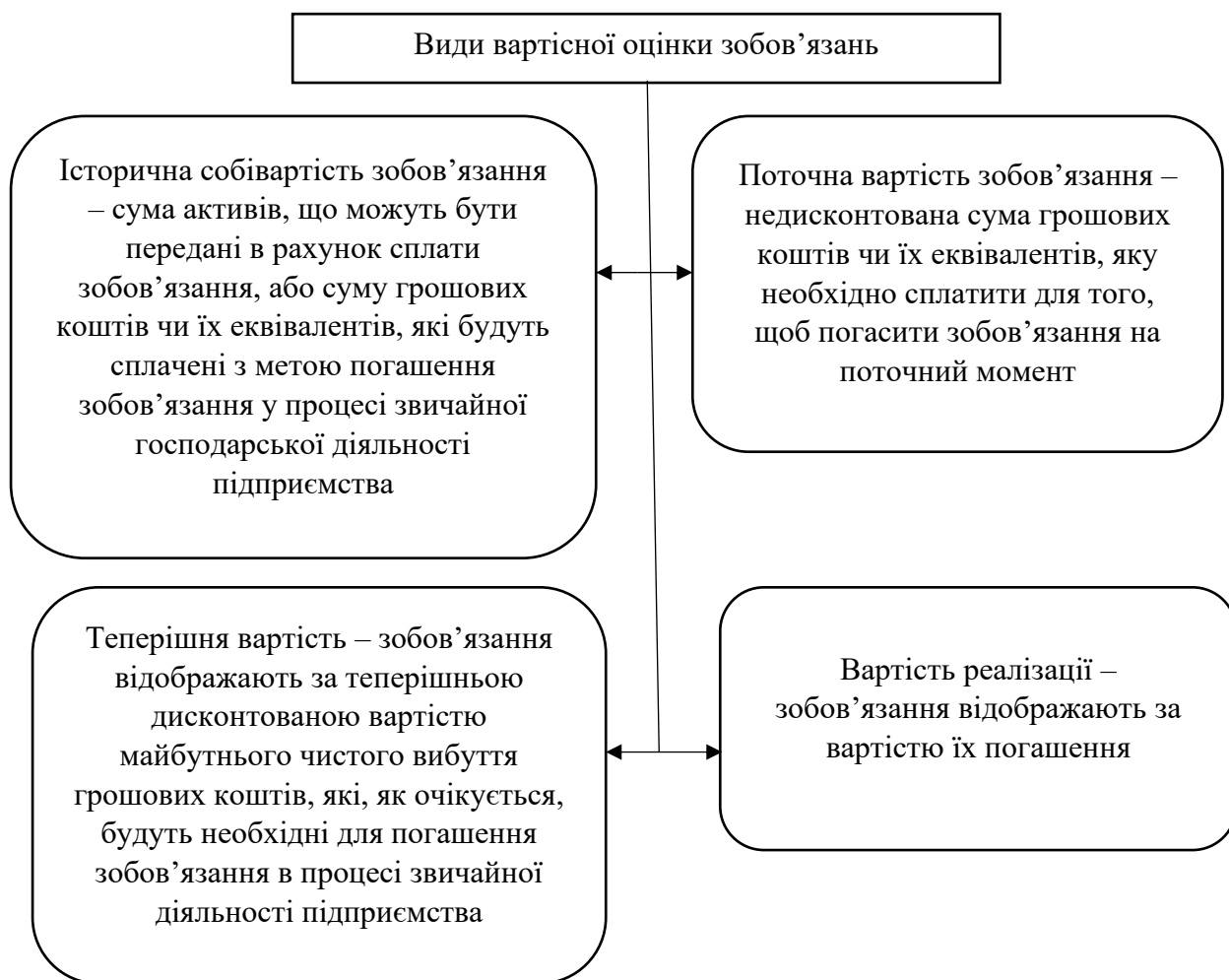


Рисунок 1.6 – Види вартісної оцінки зобов'язань. За даними [63]

Виникнення зобов'язань перед постачальниками за поставленні товарно-матеріальні цінності, роботи та послуги відображають певну суму коштів, яку у результаті погашення зобов'язання, підприємство має сплатити постачальнику. Виникнення таких зобов'язань відбувається у процесі укладання відповідних договорів. Проте, враховуючи в яких фінансово-нестабільних умовах функціонують підприємства, договори між покупцем та постачальником можуть укладатися на нетривалі періоди, а погашення зобов'язань можуть затягуватися на місяці, а то і роки. Враховуючи це,

доцільно у договорі вказувати про коригування зобов'язань на індекс інфляції. Тому, зобов'язання перед постачальниками, а саме кредиторську заборгованість за продукцію, товари, роботи та послуги було б доцільно оцінювати за поточною вартістю, так як саме вона враховує індекс інфляції та динаміку цін.

Крім того, з 28 жовтня 2019 року набув чинності наказ №379 Міністерства фінансів України [45], згідно з яким уся довгострокова кредиторська заборгованість підлягає дисконтуванню.

Дисконтування – це процес приведення майбутніх грошових потоків до теперішньої вартості [21]. Дисконтування відображає той факт, що певна сума грошових коштів, яка є наявною в даний момент, має більшу вартість ніж така сама сума, яка з'явиться у майбутньому.

Тому, згідно НП(С)БО 11 «Зобов'язання», «Довгострокові зобов'язання відображаються в балансі за їх теперішньою (дисконтованою) вартістю. Визначення теперішньої вартості залежить від умов і виду зобов'язання» [31].

Що стосується оцінки зобов'язань, то існує ряд деяких відмінностей, а саме в тому, які методи оцінки наводить національна законодавча база та міжнародні стандарти. Так, згідно вимогам НП(С)БО 11 «Зобов'язання» [31], зобов'язання за розрахунками з постачальниками відображаються в балансі за сумою їх погашення, тобто сумою коштів, які фактично будуть сплачені при погашенні такого зобов'язання. Згідно вимогам МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» деякі види зобов'язань можуть оцінюватись із застосуванням попередніх оцінок [27]. Також згідно міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, для визначення балансової вартості зобов'язань використовують такі види оцінок, як історична собівартість, теперішня вартість, поточна собівартість, вартість розрахунку (платежу) та справедлива вартість.

Якщо підприємство здійснює зовнішньоекономічну діяльність, то варто звернути увагу на оцінювання зобов'язань, які виражені в іноземній валюті.

Відповідно до вимог НП(С)БО 21 «Вплив зміни валютних курсів», «операції в іноземній валюті під час первісного визнання відображаються у валюті звітності шляхом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням валютного курсу на початок дня, дати здійснення операції» [32]. Крім того зобов'язання по немонетарним статтям, згідно того самого стандарту, перерахунку не підлягають, а відображаються за вартістю їх визнання – справедливою вартістю або історичною собівартістю.

Тільки при умові точної оцінки та визнання, розрахунки розкриваються в фінансовій звітності. Суми цих розрахунків рахуються чітко і підтверджуються певними документами. Поряд із цим бувають моменти, коли підрахунок суми буде визначено на якусь певну дату. Тому, в такому випадку заборгованість оцінюється лише тоді коли існує деякий факт достовірності.

Що ж стосується питання списання заборгованості з балансу, то і НП(С)БО, і МСБО однаково зазначають, що момент списання заборгованості з балансу настає тоді, коли таке зобов'язання погашене, анульоване або строк його дії пройшов.

Важливо наголосити на тому, що існування зобов'язань перед постачальниками має як позитивний, так і негативний момент. Коли зобов'язання погашаються в рамках визначених дат чи термінів, які передбачені укладеними договорами, то це дозволяє забезпечити оптимальне використання фінансових ресурсів та фондів на підприємстві. Поряд з тим, коли виникають досить великі обсяги та кількість платежів за розрахунками з постачальниками, то це призводить до зменшення основних показників результативної діяльності компанії, що в свою чергу, спричиняє відмови з боку інших контрагентів, інвесторів, тощо.

Отже, заборгованість перед постачальниками виникає внаслідок певних домовленостей, що безпосередньо беруть участь у процесі придбання-постачання. І тут головне місце в ефективному управлінні таких домовленостей займають оцінка та визнання заборгованості перед

постачальниками. Правильна їх методологія, а також організація внутрішнього та зовнішнього контролю допомагає вчасно вирішити питання погашення заборгованості за розрахунками та допомагає уникати їх прострочення.

1.3 Нормативно-правове забезпечення обліку та контролю розрахунків з постачальниками на підприємстві

Для злагодженої роботи будь-якого підприємства та задля уникнення зайвих втрат та штрафних санкцій варто дотримуватися вимог діючої законодавчої бази. Це стосується і успішного функціонування розрахунків з постачальниками.

Правові засади ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні визначає Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [42]. Цей закон є основним документом, який регулює організацію та ведення обліку в цілому на підприємстві.

Основним нормативним документом, який безпосередньо регулює облік зобов'язань є Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [31]. Це положення регулює облік зобов'язань, їх класифікацію та порядок відображення кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками у фінансовій звітності підприємства.

В таблиці 1.1 наведено основні законодавчі акти, якими регулюється облік взаєморозрахунків з постачальниками на підприємстві.

Як уже зазначалось раніше, суб'єкти господарювання зі своїми контрагентами укладають різні договори, найчастіше це договір купівлі-продажу. Згідно статті 655 Цивільного кодексу України, «за договором купівлі-продажу одна сторона (продавець) передає або зобов'язується передати майно (товар) у власність другій стороні (покупцеві), а покупець

приймає або зобов'язується прийняти майно (товар) і сплатити за нього певну грошову суму» [62].

Таблиця 1.1 – Законодавчі акти України, що регламентують порядок здійснення розрахунків з постачальниками та їх облік на підприємстві

Назва нормативного акту	Характеристика
Господарський кодекс України	Регулює політику держави у сфері митних взаємовідносин задля забезпечення державних економічних інтересів та безпеки. Здійснює своє регулювання за допомогою митно-тарифних заходів у зовнішньої торгівлі.
Податковий кодекс України	Регулює відносини у сфері сплати податків та зборів, зокрема, наводить їх перелік, які справляються в Україні, а також регулює порядок їх адміністрування. Визначає платників податків та зборів, окреслює їх права та обов'язки, а також визначає компетенцію контролюючих органів, посадові обов'язки та повноваження осіб, які здійснюють податковий контроль.
Цивільний кодекс України	Регулює договірні правовідносини між суб'єктами підприємницької діяльності, окреслює їх права та обов'язки.
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Є основним документом, який регулює організацію та ведення обліку в цілому на підприємстві.
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»	Регулює облік зобов'язань, їх класифікацію та порядок відображення кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками у фінансовій звітності підприємства.

Згідно з частиною 2 статті 638 Цивільного кодексу України, «договір укладається шляхом пропозиції однієї сторони укласти договір (оферти) і прийняття пропозиції (акцепту) другою стороною» [62].

Варто відмітити, що важливим аспектом у розрахунках із постачальниками є терміни погашення заборгованості, оскільки зобов'язання мають погашатись у строки визначені договором, коли терміни сплати зобов'язань у договорі не вказані – погашення має відбуватись за першою вимогою постачальника.

Згідно статті 625 Цивільного кодексу України, «якщо боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом» [62].

Проте, як сказано далі у Цивільному кодексі України, «у період дії в Україні воєнного, надзвичайного стану та у тридцятиденний строк після його припинення або скасування у разі прострочення позичальником виконання грошового зобов'язання за договором, відповідно до якого позичальнику було надано кредит (позику) банком або іншим кредитором (позикодавцем), позичальник звільняється від відповідальності, визначеної статтею 625 цього Кодексу, а також від обов'язку сплати на користь кредитора (позикодавця) неустойки (штрафу, пені) за таке прострочення. Установити, що неустойка (штраф, пеня) та інші платежі, сплата яких передбачена відповідними договорами, нараховані включно з 24 лютого 2022 року за прострочення виконання (невиконання, часткове виконання) за такими договорами, підлягають списанню кредитором (позикодавцем)» [62].

Що стосується прав та обов'язків учасників договірної процедури, то вони також регулюються окремими статтями Цивільного кодексу України.

Якщо ж виникають порушення умов договору в контексті якості товарно-матеріальних цінностей або їх договірної кількості, згідно з Господарським кодексом України, покупець має право пред'явити постачальнику претензію. Порядок пред'явлення такої претензії та результати її розгляду визначено відповідними статтями Господарського кодексу України.

Податковий кодекс України визначає облік розрахунків з постачальниками з точки зору сплати податків та зборів. До прикладу, відповідно до вимог Податкового обліку, зобов'язання, які лишилися не стягнутими після закінчення терміну позовної давності для цілей оподаткування визнаються безповоротною фінансовою допомогою, яка включається до складу доходу. Відповідно до розділу 5 Податкового кодексу України, «на суму, раніше включену до податкового кредиту з ПДВ, слід збільшити податкові зобов'язання» [38].

Але варто також пам'ятати, що розрахункові операції з постачальниками мають відображатись на рахунках бухгалтерського обліку підприємства, тому в такому випадку підприємство має застосовувати «План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій», затверджений наказом Міністерства фінансів України [37]. Згідно плану рахунків для обліку зобов'язань призначений клас 5 «Довгострокові зобов'язання» та 6 «Поточні зобов'язання».

Паралельно з нормативними документами, які були наведені, для раціонального здійснення обліку розрахунків з постачальниками, підприємствам необхідно враховувати також вимоги деяких положень та інструкцій. Перелік таких документів наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Положення та інструкції, що регламентують порядок здійснення розрахунків з постачальниками

Назва нормативного акту	Характеристика
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності, а також вимоги до визнання та розкриття її елементів.
НП(С)БО 11 «Зобов'язання»	Визначає методологічні засади формування та організації у бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання, наводить поняття зобов'язань, їх розподіл на довгострокові та поточні, а також визначає розкриття цих зобов'язань у фінансової звітності підприємства.
НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»	Визначає вплив змін валютних курсів на розміри заборгованості.
МСБО 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи»	Визначає порядок визначення та відображення зобов'язань у міжнародній практиці.
Закон України «Про банки і банківську діяльність»	Наводить загальні правила, види і стандарти розрахунків клієнтів з резидентами та нерезидентами на території України у національній валюті, що здійснюються за участю банків.
Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні	Визначає порядок ведення касових операцій суб'єктів господарювання у національній валюті України.

Якщо підприємство у своїй діяльності застосовує безготівкові форми розрахунків з постачальниками, то їх застосування регламентується

«Інструкцією про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затвердженою постановою Правління Національного банку України. Але діюча інструкція про безготівкові розрахунки має деякий недолік, а саме те, що в цій інструкції було усунуто детальне регулювання відносин між суб'єктами у порядку переведення засобів платежу, необхідних у тих випадках, коли суб'єкт – одержувач не має відкритого рахунки в банку або йому недоступні банківські послуги (наприклад, він знаходиться у віддаленій місцевості де відсутня установа банку). Крім того, ця інструкція втратила свою чинність від 01.08.2022 року. Тому здійснення на території України розрахунків у безготівковій формі регламентується Законом України «Про банки і банківську діяльність» [41].

Проте, розрахунки з постачальниками можуть здійснюватися і у готівковій формі, регулювання яких здійснюється відповідно до Положення «Про ведення касових операцій у національній валюті в Україні» [48], затвердженого постановою Правління Національного банку України.

Перед складанням звітності кожен суб'єкт господарювання має провести інвентаризацію заборгованостей, в тому числі і зобов'язань перед постачальниками. Порядок проведення інвентаризації, в тому числі і по розрахункам з постачальниками, регламентує Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань [49], затверджене наказом Міністерства фінансів України.

Що стосується нормативно-правового забезпечення здійснення аудиту обліку та відображення його інформації у фінансовій звітності, то основним регулюючим документом аудиторської діяльності становить Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [40]. Цей закон визначає основні правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні та проведення аудиту фінансової звітності, а також регулює відносини, що виникають при здійсненні аудиторської діяльності.

Крім того, для правильної організації обліку в цілому на підприємстві, в тому числі і враховуючи облік розрахунків з постачальниками,

підприємства використовують відповідний нормативний документ - «Наказ про облікову політику підприємства». Цей наказ є сукупністю усіх необхідних правил, методів та процедур організації системи усього облікового процесу на підприємстві.

Також задля регулювання внутрішнього контролю за обліком підприємства, необхідно враховувати норми та правила відповідних внутрішніх розпорядчих наказів та положень, графіків документообороту, положень про служби внутрішнього контролю, наказів про проведення інвентаризацій, посадових інструкцій керівництва та працівників підприємства.

Якщо підсумувати усе вище наведене, то можна зробити висновок, що перелік нормативної документації, що регулює облік та контроль за розрахунками з постачальниками не є вичерпним, але нормативно-законодавча база досить повно регулює наведені питання та в цілому задовольняє потреби їх користувачів. Але попри це можна зрозуміти одне, що в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності підприємства необхідно показати тільки підтвержені суми заборгованості, яка мала місце в ході здійснення розрахунків з постачальниками.

Висновки до розділу 1

В цьому розділі було висвітлено теоретичні аспекти обліку та контролю взаєморозрахунків з постачальниками. Під час роботи над розділом було розглянуто організацію процесу постачання на підприємстві, сутність та форми розрахунків з постачальниками, було також визначено їх основні завдання в обліку. Також неможливо було залишити без уваги і нормативно-правову базу, яка регулює засади здійснення розрахунків з постачальниками.

Виходячи з усього вищесказаного, можна зробити висновок, що від правильної організації процесу постачання товарно-матеріальних цінностей, робіт чи послуг на підприємство, а також організації бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками, своєчасної сплати коштів по зобов'язанням, залежить те як підприємство буде функціонувати впродовж своєї діяльності, адже всі ці чинники безпосередньо впливають і на фінансову стійкість підприємства, і на його платоспроможність. Тому, однозначно є необхідність продовження дослідження в цьому напрямку.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ НА ТОВ «КОРВЕТ»

2.1 Характеристика фінансово-господарської діяльності ТОВ «Корвет»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Корвет» це потужне підприємство, основною сферою діяльності якого є забезпечення канцелярськими товарами споживачів міста Хмельницького. Проте підприємство забезпечує споживачів не тільки канцтоварами, але також комп'ютерною технікою, побутовими електротоварами, офісним приладдям та меблями підприємства, компанії та цивільне населення.

Також ТОВ «Корвет» забезпечує своїх споживачів не тільки в місті Хмельницький, але і на території усієї Хмельницької області, а ще Чернівецької, Вінницької, Тернопільської, Івано-Франківської, Рівненської та Волинської областей.

Сьогодні ТОВ «Корвет» створило робочі місця для ста шістдесяти дев'яти працівників.

Як і будь-яке інше підприємство, ТОВ «Корвет» було створене і працює на даний час задля отримання прибутку. Основний вид діяльності підприємства – це роздрібна торгівля, проте здійснюється також виробництво товарів власної марки, посередницька та зовнішньоекономічна діяльність.

Станом на 01.01.2022 року розмір статутного капіталу ТОВ «Корвет» становить 3 780 000 грн, а розмір його власного капіталу становить 21 261 000 грн.

У 2022 році на ТОВ «Корвет» зосереджено 5 власних та 40 дилерських магазинів розташованих на теренах 7 областей України.

ТОВ «Корвет» здійснює свою діяльність в межах чинного законодавства та на підставі Статуту, який регулює усі напрямки його

діяльності підприємства. У Статуті визначено мету, основні цілі та предмет діяльності товариства, джерела формування майна та статутного капіталу, права та обов'язки учасників товариства, порядок розподілу прибутку та покриття збитків.

Для того щоб підвищити показники прибутковості на підприємстві, ТОВ «Корвет» щорічно складає стратегії розвитку, у створенні яких підприємство детально досліджує галузь своєї діяльності та конкурентів, а також здійснює прогноз тенденцій збуту товарів. Дана стратегія охоплює в собі основні напрямки розвитку та чітко складений план дій в розрізі періодів реалізації товарів, їх асортиментної політики та конкурентоспроможності, оптимізації статей витрат та доходів, а також загальних показників фінансово-господарської діяльності ТОВ «Корвет».

ТОВ «Корвет» є платоспроможним підприємством, так як вчасно та в повному обсязі виконує свої зобов'язання, як внутрішні так і зовнішні. Підприємство стрімко розвивається та нарощує свій товарооборот, а також дбає про своїх клієнтів, постійно підвищуючи якість їх обслуговування.

Ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності ТОВ «Корвет» здійснює на підставі Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», а також опираючись на Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, інструкції та інші нормативні акти. Виконуючи вимоги, які передбачені Статутом підприємства, було прийнято Наказ про облікову політику (Додаток Б).

Згідно Наказу про облікову політику ТОВ «Корвет» дотримується наступних положень:

- ведення бухгалтерського обліку на підприємстві покласти на бухгалтерську службу підприємства на чолі з головним бухгалтером. Склад бухгалтерії затвердити штатним розписом;

- забезпечити ведення бухгалтерського обліку на підприємстві за допомогою комп'ютерної програми «1С: Управління торгівельним підприємством 8.3»;

– для узагальнення інформації про витрати підприємства використовувати рахунки класу 9 «Витрати діяльності»;

– установити критерій суттєвості для відображення в бухгалтерському обліку операцій, пов'язаних із рухом активів, зобов'язань, власного капіталу, визнанням доходів, у розмірі 100 грн;

– визнавати основними засобами матеріальні активи, очікуваний строк корисного використання яких перевищує один рік, а вартість більше 6000 грн;

– вважати матеріальні активи з строком корисного використання понад один рік вартістю менше 6000 грн іншими необоротними матеріальними активами;

– застосовувати такі методи нарахування амортизації: основних засобів та нематеріальних активів – прямолінійний метод нарахування амортизації, а малоцінних необоротних матеріальних активів – у розмірі 100 % їх вартості у першому місяці використання таких об'єктів.

Згідно Статуту (Додаток А) «ТОВ «Корвет» є самостійним підприємством, яке володіє відокремленим майном та має самостійний баланс, від свого імені набуває майнові та особисті немайнові права, вступає в зобов'язання, може бути позивачем та відповідачем в суді, господарському суді, має право укладати угоди. Товариство відкриває власний поточний, вкладний (депозитний), валютний та інші рахунки в установах банків України, а у встановленому чинним законодавством порядку – в іноземних банках. Товариство має круглу печатку із своїм найменуванням, та штампи, бланки, товарний знак та інші реквізити.»

Для більш кращого уявлення про діяльність підприємства доцільно розглянути динаміку деяких фінансових результатів за останні роки і для цього скористаємось фінансовою звітністю підприємства, яка подана у Додатку В та Додатку Г (рис. 2.1).

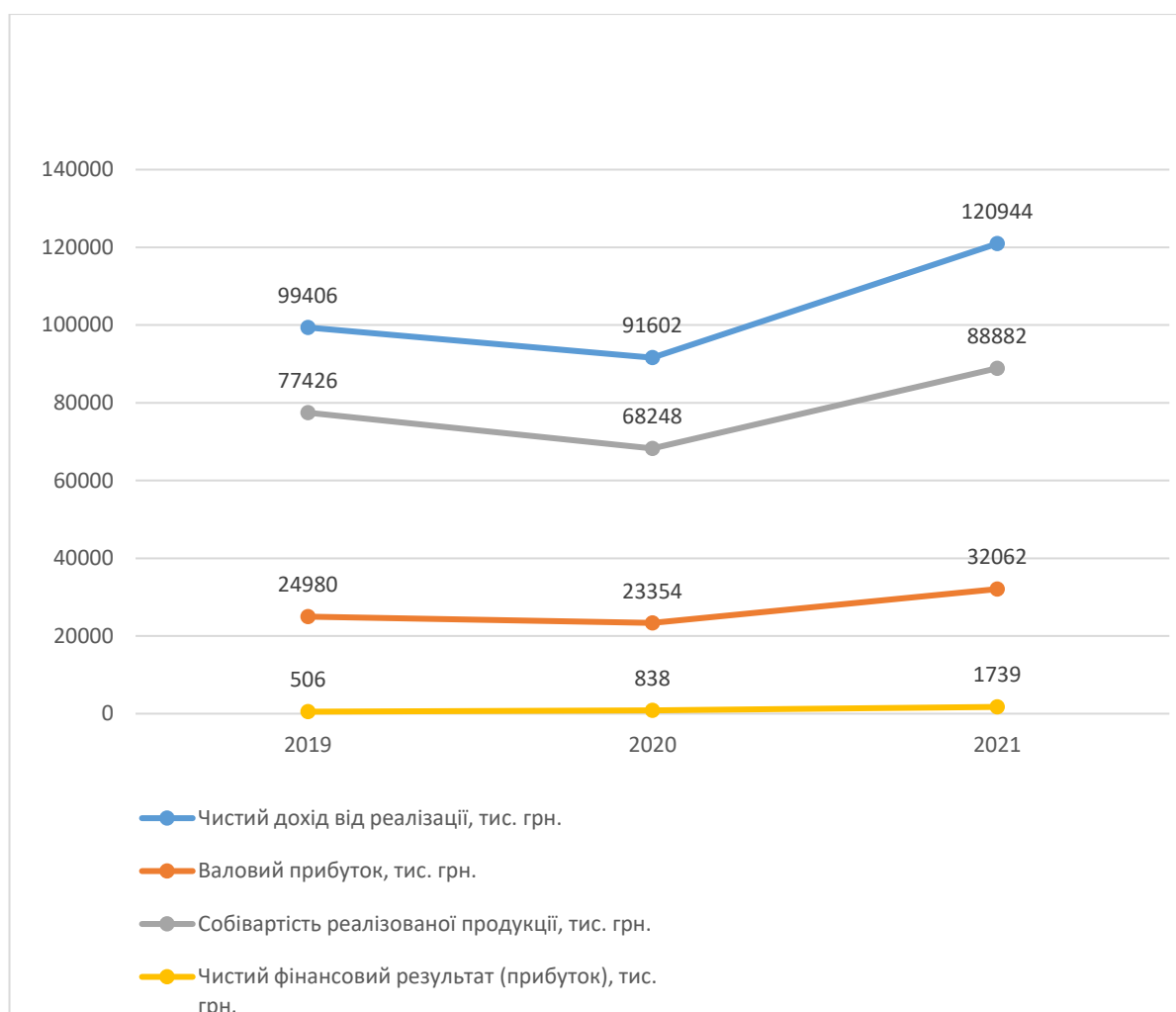


Рисунок 2.1 – Динаміка показників фінансових результатів ТОВ «Корвет» у 2019-2021 роках

Отже, за даними графіка, який зображений на рисунку 2.1, ми можемо відслідкувати, що чистий дохід від реалізації продукції протягом останніх років мав тенденцію в бік зростання та зниження. Якщо у 2019 році він становив 99 406 тис. грн., то у 2020 році відбулось його зниження на 7 804 тис. грн., і становив 91 602 тис. грн. Проте вже у 2021 році відбулось його різке зростання на 29 342 тис. грн., і він зупинився на позначці 120 944 тис. грн.

Подібна тенденція в бік зниження та зростання прослідковується і для решти показників, а саме валового прибутку, собівартості реалізованої продукції та чистого фінансового результату (прибутку).

Що стосується валюти балансу, то впродовж останніх років відбувалось лише зростання цього показника.

Важливим аспектом для аналізу будь-якого суб'єкта господарювання є співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей. Адже їх кінцеві залишки на певний період мають свій внесок на фінансовий результат підприємства. Для більш чіткого уявлення про співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей на підприємстві варто розглянути їх динаміку впродовж останніх років (рис. 2.2).

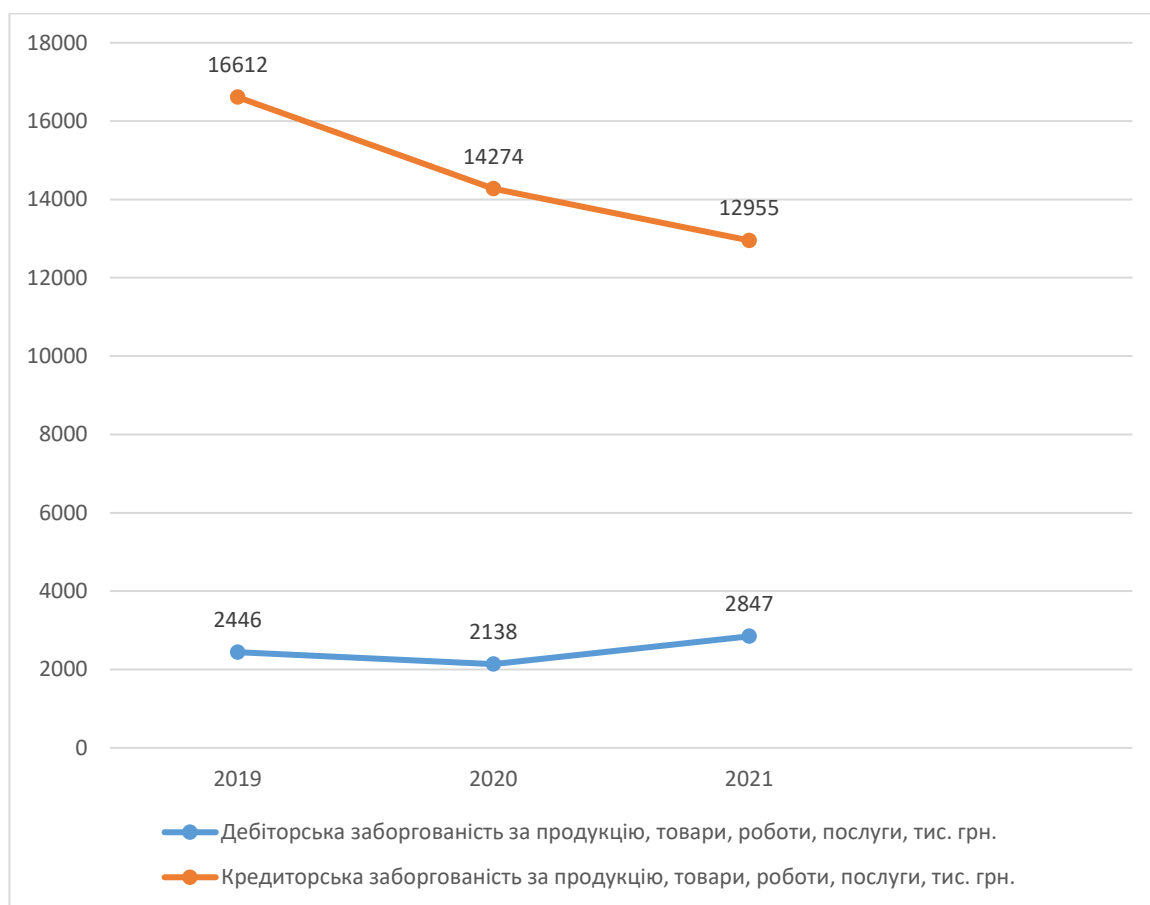


Рисунок 2.2 – Динаміка дебіторської та кредиторської заборгованостей за товари, роботи, послуги ТОВ «Корвет» у 2019-2021 роках

На цьому графіку ми можемо побачити, що впродовж останніх років на ТОВ «Корвет» спостерігається значне перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською. Таке явище може бути викликане перш за все відсутністю довгострокової дебіторської заборгованості. Крім того, таке

перевищення може становити загрозу для будь-якого суб'єкта господарювання.

Проте, згідно даних, наведених на графіку, ми можемо побачити що впродовж 2019-2021 років на ТОВ «Корвет» спостерігається тенденція до зменшення кредиторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги та зростання дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги. Можемо зробити висновок, що подібні зміни в досліджуваних показниках, були викликані певним рядом зовнішніх та внутрішніх факторів. Зокрема, серед таких факторів мають місце інфляційні процеси, конкурентна ситуація на ринку товарів, транспортні умови, а також епідеміологічна ситуація в країні, пов'язана з поширенням Covid – 19.

Крім того, ТОВ «Корвет» є торгівельним підприємством та у своїй діяльності співпрацює з великою кількістю різних постачальників, загальна кількість яких сягає більш ніж 300 контрагентів, а, отже, у підприємства виникає кредиторська заборгованість по розрахункам з постачальниками. Тому варто дослідити, яку саме частку у загальній заборгованості ТОВ «Корвет» займають розрахунки з постачальниками (табл 2.1).

Таблиця 2.1 – Аналіз структури кредиторської заборгованості ТОВ «Корвет» за 2019-2021 роки

Показник	Період			Частка у структурі, %		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями:						
Товари, роботи, послуги	16612	14274	12955	85	83	67
Розрахунками з бюджетом	1323	801	1682	6	5	9
Розрахунками зі страхуванням	740	108	173	4	0,6	0,9
Розрахунками з оплати праці	499	406	627	3	2	4
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	-	-	2	-	-	0,01
Поточні забезпечення	898	1611	1847	4	9	10
Усього	19458	17200	19286	100	100	100

Отже, з огляду на отримані розрахункові дані, можна зробити висновок, що найбільшу частку у загальній структурі зобов'язань ТОВ «Корвет» впродовж 2019-2021 років становить кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги. Проте впродовж досліджуваного періоду спостерігається динаміка до її скорочення у структурі.

Для більш детального опису підприємства доцільно проаналізувати деякі коефіцієнти, що характеризують фінансовий потенціал діяльності підприємства (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Показники оцінки фінансового потенціалу підприємства ТОВ «Корвет»

Показник	Рік		Відхилення, +-
	2020	2021	
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,55	0,51	-0,04
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	2,16	2,13	-0,03
Коефіцієнт термінової ліквідності	2,15	2,13	-0,02
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,03	0,10	+0,07
Частка заборгованості в загальній сумі джерел	0,44	0,46	+0,02

Для того, щоб зрозуміти якому рівню фінансового потенціалу відповідають наші розраховані показники, скористаємось їх порівнянням з рекомендованими значеннями, які наведені у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Критерії рейтингової оцінки фінансового потенціалу підприємства

Показник	Рівень фінансового потенціалу підприємства		
	Високий	Середній	Низький
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	>0,5	0,3–0,5	<0,3
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	> 2,0	1,0 – 2,0	< 1,0
Коефіцієнт термінової ліквідності	> 0,8	0,4-0,8	< 0,4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0,2	0,1– 0,2	< 0,1
Частка заборгованості в загальній сумі джерел	< 0,5	0,7-0,5	> 0,7

За даними [9]

Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) у 2020 році становив 0,55, а у 2021 році скоротився на 0,04 – 0,51. Таке значення цього показника є характерним для підприємства з високим рівнем фінансового потенціалу.

Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття) у 2020 році становив 2,16. У 2021 році відбулось його скорочення на 0,03, і він становив уже 2,13. Таке значення також характерне для підприємства з високим рівнем фінансового потенціалу.

Коефіцієнт термінової ліквідності у 2020 році становив 2,15, що стосується 2021 року, то аналогічно попереднім показникам, відбулось його зниження на 0,02, і він становив уже 2,13. Попри незначне зниження, таке значення також є характерним для підприємства з високим рівнем фінансового потенціалу.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2020 році мав значення 0,03. У 2021 році відбулось зростання цього показника, і він уже становив 0,10. Таке

значення даного коефіцієнта є характерним для підприємства з середнім рівнем фінансового потенціалу.

Частка заборгованості в загальній сумі джерел у 2020 році склала 0,44, а у 2021 році – 0,46. Таке значення є характерним для підприємства з високим рівнем фінансового потенціалу.

Виходячи з проведеного нами аналізу, можна зробити висновок, що ТОВ «Корвет» є належним об'єктом для дослідження питань взаєморозрахунків з постачальниками, оскільки, перш за все це торгівельне підприємство, яке співпрацює з досить великою кількістю різних контрагентів, і це підприємство характеризується високим рівнем фінансового потенціалу. На підприємстві також спостерігається тенденція до зростання основних показників, які характеризують фінансову діяльність, що свідчить про позитивні зрушення в діяльності підприємства.

2.2 Методика синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з постачальниками

Як уже зазначалось вище, взаєморозрахунки з постачальниками є важливою складовою процесу управління діяльністю будь-якого суб'єкта господарювання.

Основним завданням організації обліку розрахунків з постачальниками є формування повної, точної та достовірної інформації про стан розрахунків з контрагентами, забезпечення інформацією, яка необхідна як внутрішнім так і зовнішнім користувачам бухгалтерської звітності, контроль за станом розрахунків, виконання договірних зобов'язань та здійсненням своєчасних і правильних розрахунків з контрагентами.

Процес організації обліку на підприємстві за розрахунками з постачальниками можна поділити на два етапи:

– перший етап – організація первинного обліку взаєморозрахунків з постачальниками;

– другий етап – формування звітних документів.

У сучасних умовах здійснення господарської діяльності, для того щоб встановити ефективні зв'язки суб'єктів господарювання з контрагентами, багато чого залежать від належної якості документообігу розрахунків з будь-якими контрагентами.

У процесі створення первинної документації щодо розрахунків з контрагентами приймають участь багато виконавців, тому існує ризик можливих матеріальних втрат та несвоєчасність складання документів. В такому випадку необхідно створити якісний та головне впорядкований первинний документообіг, а задля уникнення можливих проблем необхідно завчасно продумати можливі варіанти руху документів та забезпечити правильність та єдність інформації в цих документах.

На ТОВ «Корвет» надходження товарно-матеріальних цінностей здійснюється на основі товарно-транспортних накладних (далі – ТТН), рахунків-фактур та видаткових накладних від постачальника. Згідно вимог, ТТН заповнюється трьома сторонами – замовник (платник) товарно-матеріальних цінностей, вантажовідправник та вантажоодержувач, і оформлюється такий документ у чотирьох екземплярах, два з яких надаються постачальнику.

Постачальник товарно-матеріальних цінностей на самому початку оформлення ТТН повинен внести свої реквізити в документ, зазначити дату складання документу та присвоїти йому індивідуальний номер. Також заповнюється найменування та відповідні реквізити вантажовідправника та вантажоодержувача. Далі заповнюються відомості про вантаж, у табличній частині вказують відвантажений товар із зазначенням його назви, одиниці виміру, кількості, ціни та загальної вартості товару. До ТТН у двох екземплярах додається видаткова накладна, один примірник якої віддається постачальнику разом з ТТН. На завершення ставиться підпис та печатка

відповідальної особи вантажовідправника та зі сторони покупця – підпис та печатка вантажоодержувача, тобто того хто прийняв ці товарно-матеріальні цінності.

Розрахунки з постачальниками на ТОВ «Корвет» найчастіше відбуваються в безготівковій формі. В такому випадку основним документом є рахунок-фактура, який виписує відповідальна особа зі сторони постачальника. Приклад такого рахунку-фактури, який ТОВ «Корвет» отримує від постачальника наведений у Додатку Д. Постачальник складає рахунок-фактуру у двох екземплярах, один із яких залишає собі, а другий передає клієнту-покупцю. В цьому документі обов'язковими є дані про банківські реквізити особи-отримувача коштів, оскільки на основі рахунку-фактури в подальшому буде відбуватись оформлення банківських документів, а саме платіжних доручень, розрахункових чеків тощо.

Отримання та подальше оприбуткування товарно-матеріальних цінностей від постачальника залежить від того, чи мають місце відмінності між фактичними даними та тими, що зазначені в документації постачальника і оприбутковується на ТОВ «Корвет» прибутковою накладною. В програмі «1С:УТП 8.3» така прибуткова накладна матиме наступний вигляд (рис.2.3)

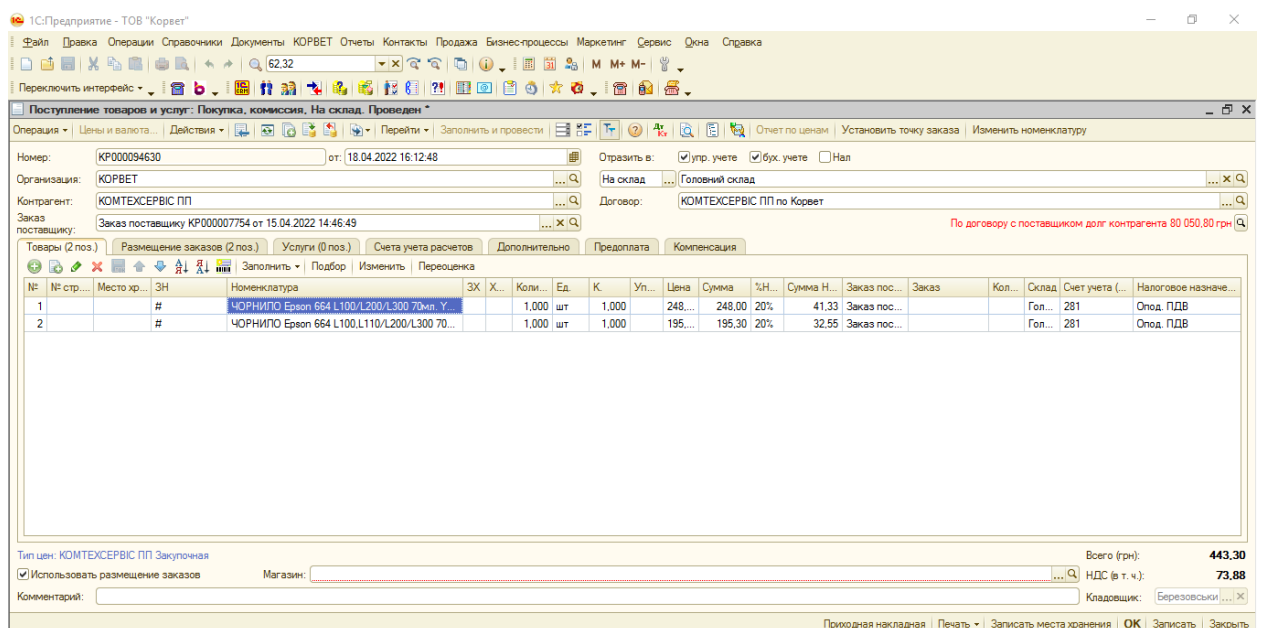


Рисунок 2.3 – Відображення в програмі «1С:УТП 8.3» ТОВ «Корвет» надходження товарів

Приклад видаткової накладної, яку ТОВ «Корвет» отримує від постачальника наведено у Додатку Е.

У випадку коли немає розбіжностей між фактичними та документальними даними, отримання товарно-матеріальних оформлюється, шляхом виставлення підпису та печатки підприємства, або якщо ці розбіжності все ж таки мають місце – формується та додається до вище перерахованих документів повернення постачальнику. Такий документ також складається у двох екземплярах, один з яких залишається у покупця, а другий передається постачальнику.

Будь-який суб'єкт господарської діяльності купує у постачальника товарно-матеріальні цінності за договірними цінами із подальшим нарахування податку на додану вартість (далі – ПДВ). Відповідно постачальник, якщо він є платником ПДВ, має обов'язок виписати для покупця податкову накладну, у якій зазначається ціна товару, ставка і загальна сума ПДВ (рис. 2.4). На ТОВ «Корвет» отримання податкової накладної від постачальника відбувається за допомогою програмного забезпечення для подання фінансової звітності до контролюючих органів та обміну юридично значущими первинними документами між контрагентами в електронному вигляді «М.Е.Дос» (My Electronic Document).

Регистрация входящего налогового документа: Налоговая накладная. Проведен

Номер: KR00000065 от: 15.04.2022 16:12:48 (дата включения в реестр)

Организация: КОРВЕТ

Контрагент: КОМТЕХСЕРВІС ПП

Расчетный документ:

Основание: Поступление товаров и услуг KR000094630 от 18.04.2022 16:12:48

Обособленное подразделение:

Договор: КОМТЕХСЕРВІС ПП по Корвет

Входящий документ получен в электронном виде

Входящий налоговый документ

Номер: дата выписки: 15.04.2022

Необходимо проверить включение в ЕРНН

дата регистр. в ЕРНН

Номенклатура (1 поз.) | Бухгалтерский учет | Жалоба на продавца (отсутствует)

N	% НДС	Сумма без НДС	Сумма НДС	Сумма с НДС	Хоз. деятельность	На кредит	Пропорционально	Поставка ОФ	Статья декларации НДС (н/к)
1	20%	369.42	73.88	443.30	✓	✓			10.1, 10.2, 10.3 Приобретения на митной территории Украины (до 01...

Дата выписки вх. нал. документа - после 01.07.2015. Входящий НДС для необлагаемых операций включается в НК

Включается в уточняющий расчет

Всего без НДС: 369.42

НДС: 73.88

Всего с НДС (грн): 443.30

Дата получения (равна дате документа, если не заполнена):

Ответственный: Третьяк Париса

Комментарий:

Выгрузка | ОК | Записать | Закрыть

Рисунок 2.4 – Податкова накладна отримана від постачальника, яка відображається в «1С:УТП 8.3»

На рисунку 2.4 зображено податкову накладну отриману від постачальника, яка формується в «1С:УТП 8.3» на ТОВ «Корвет». Її не потрібно вводити вручну в програму, так як за допомогою спеціальної вбудованої обробки, вона переноситься автоматично із «М.Е.Дос». В табличній частині необхідно лише підтягнути відповідний договір та на основі чого ця податкова накладна сформована – це може бути платіжне доручення, прибуткова накладна та повернення (якщо це Розрахунок коригування до податкової накладної).

Оскільки ТОВ «Корвет» приймає участь у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, то оприбуткування імпортованих товарно-матеріальних цінностей здійснюється на основі документів, які наведені на рисунку 2.5.

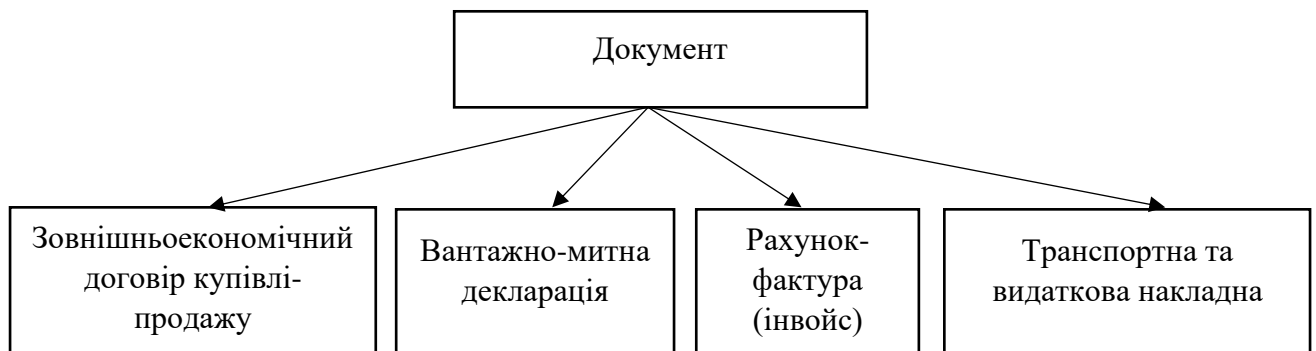


Рисунок 2.5 – Документи, що підтверджують оприбуткування імпортованих товарно-матеріальних цінностей

Для відображення поточних розрахунків з постачальниками, згідно «Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» затвердженого наказом Міністерства фінансів України, на ТОВ «Корвет» застосовують такі субрахунки до рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»:

- 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»;
- 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками» [37].

Для відображення синтетичного обліку розрахунків з постачальниками за одержану продукцію, товари, роботи та послуги у ТОВ «Корвет»

призначений пасивний рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». По кредиту рахунку 63 відображається заборгованість за одержані від постачальників товарно-матеріальні цінності, роботи та послуги – Дт 15, 20, 22, 28, 23, 91, 92, 93, 94 – Кт 63, за дебетом рахунку 63 – відбувається погашення чи списання цієї заборгованості: Дт 63 – Кт 30, 31.

Варто враховувати те, що товарно-матеріальні цінності, роботи та послуги надходять на ТОВ «Корвет» за цінами постачальника без врахування суми ПДВ, тому за кредитом рахунку 63 відображається вся заборгованість перед постачальником, котру необхідно буде погасити відповідно до наданих первинних документів, а за дебетом рахунку показується вартість без ПДВ, суму якого відносять до дебету рахунку 641 «Розрахунки за податками».

ТОВ «Корвет» є платником податку на додану вартість на загальній системі оподаткування за ставкою 20 %. Облік суми податкового кредиту з ПДВ визначають, виходячи із сум вартості отриманих від постачальника товарів, робіт, послуг а також сум попередньої оплати, що обліковують на субрахунку 644 «Податковий кредит» в розрізі субрахунків другого порядку 6441 «Податковий кредит за виданими авансами» та 6442 «Податковий кредит непідтверджений». На субрахунку 6441 обліковують суми так званого «вхідного» ПДВ за попередньою оплатою, за якою ще не відбулося постачання товарно-матеріальних цінностей, робіт чи послуг.

The screenshot shows a window titled 'Журнал проводок (бухгалтерский учет)'. It displays a table with columns for 'Период', '№', 'Счет Дт', 'Субконто Дт', 'Количество', 'Нал. назн.', 'Счет Кт', 'Субконто Кт', 'Количество', 'Нал. назн.', and 'Сумма'. The entry is dated '15.04.2022 16:...' and involves account 6412 on the debit side and 6442 on the credit side. The credit side is split into two sub-accounts: 'КОМТЕХСЕРВИС ПП' and 'КОМТЕХСЕРВИС П...'. The total sum is 73,88. The content of the entry is 'Регистрация вход...' and 'КОРВЕТ'. The 'Содержание' column shows 'НДС: налоговый к...'.

Период	№	Счет Дт	Субконто Дт	Количество	Нал. назн.	Счет Кт	Субконто Кт	Количество	Нал. назн.	Сумма
15.04.2022 16:...	1	6412				6442	КОМТЕХСЕРВИС ПП			73,88
							КОМТЕХСЕРВИС П...			
										НДС: налоговый к...

Рисунок 2.6 – Формування бухгалтерських проведення з обліку «вхідного ПДВ» на ТОВ «Корвет»

На субрахунку 6442 обліковують суми «вхідного» ПДВ, які не підтверджені податковими накладними, тобто, якщо сума ПДВ потрапила на Дт 6442 це означатиме, що суб'єкт господарювання планує включити цю суму ПДВ до податкового кредиту тоді, коли воно отримає податкову накладну за здійсненою операцією. Тобто на рисунку 2.6 відображена ситуація коли ТОВ «Корвет» отримав від постачальника ПП «Комтехсервіс» зареєстровану в СЕА ПДВ податкову накладну, тому підприємство має право включити суму ПДВ до свого податкового кредиту, що підтверджується проведенням Дт641 Кт6442.

У випадку коли постачальник не є платником ПДВ, то всю суму, що повинна бути виплачена постачальнику, зараховують до вартості куплених товарно-матеріальних цінностей.

Бувають випадки на ТОВ «Корвет», коли розрахункові документи вже оплачені постачальнику, а при прийманні товарно-матеріальних цінностей, що надійшли пізніше, виникають розбіжності в їх кількості чи якості (тобто як зазначалося раніше формується документ «Повернення постачальнику»), то таку розбіжність записують на субрахунок 374 «Розрахунки за претензіями».

На ТОВ «Корвет» повернення постачальнику може позначатися як «НеДовоз» – у випадку коли постачальник фактично не поставив певну кількість товарів, які мали б бути поставленими по видатковим накладним, «НеЗаказ» – коли постачальник поставив взагалі не той товар, який мав би бути по видатковій накладній, «Пересорт» – до прикладу, коли постачальник поставив товар у повній кількості по видатковій накладній, але деякі позиції мали інший штрихкод. А також у випадку коли товар прийшов від постачальника не належної якості або ж був пошкоджений, то в поверненні вказується «Брак».

На рисунку 2.7 показано повернення постачальнику, яке формується в програмі «1С:УТП 8.3» на основі відповідної видаткової накладної від

постачальника. А у Додатку Є наведено уже друкований варіант такого повернення, який передається постачальнику у двох екземплярах.

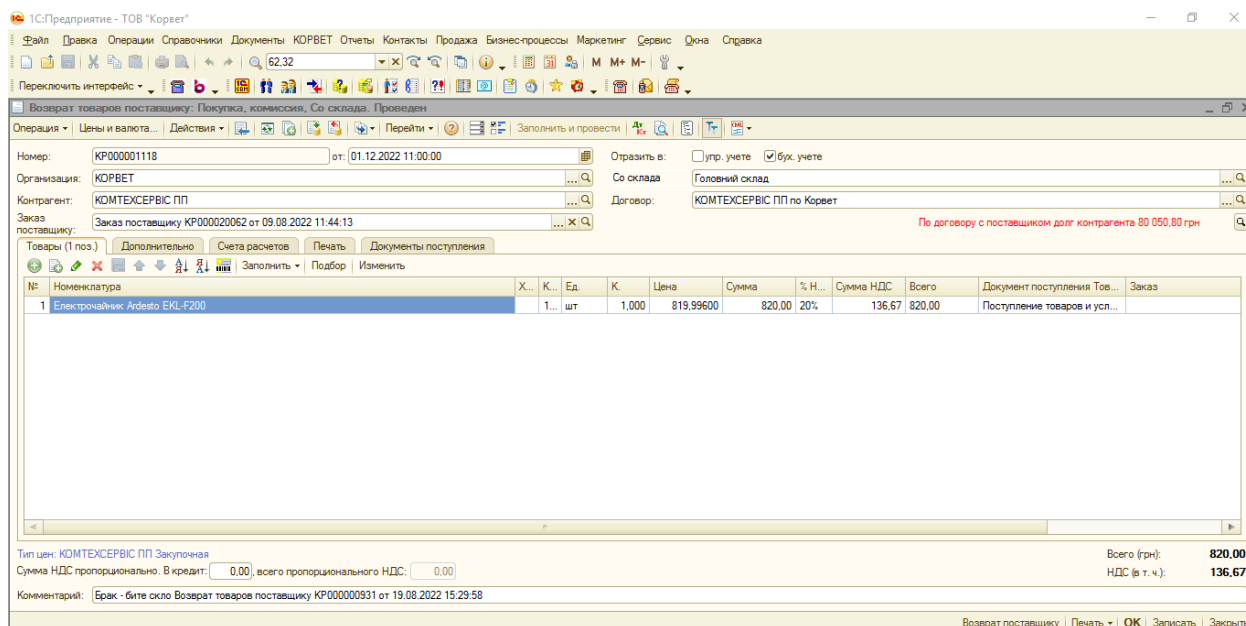


Рисунок 2.7 – Повернення постачальнику, яке формується в «1С:УТП 8.3»

Регістром синтетичного обліку розрахунків з постачальниками на ТОВ «Корвет» є оборотно-сальдова відомість за рахунком 63, яка формується у програмі «1С: Управління торгівельним підприємством 8.3». Приклад такого регістру синтетичного обліку наведено у Додатку Ж.

Для того щоб вчасно погашати свої зобов'язання перед постачальниками у програмі «1С: Управління торгівельним підприємством 8.3» є можливість сформувати так званий «Платіжний календар», який показує на яку дату необхідно оплатити кошти і у якій сумі. Платіжний календар показує термін погашення заборгованості з урахуванням кількості днів відтермінування, які вказуються в договорі-поставки.

Придбання товарно-матеріальних цінностей, робіт та послуг на ТОВ «Корвет» може відбуватись на умовах попередньої передоплати. В такому випадку підприємство застосовує активний рахунок 37 «Розрахунки з різними дебіторами», а саме облік розрахунків за виданими авансами підприємство веде на субрахунку 371 «Розрахунки за виданими авансами». В залежності від того, в якій валюті можуть здійснюватися розрахунки з

постачальниками, до субрахунку 371 відкривають відповідні додаткові субрахунки другого порядку. Також аналітику до субрахунку 371 можуть вести в розрізі контрагентів.

За дебетом субрахунку 371 показують суму виданого авансу (попередня оплата) за товарно-матеріальні цінності, роботи та послуги в кореспонденції з рахунками обліку грошових коштів – Кт 30, 31. На рисунку 2.8 показано приклад платіжного доручення, яке формується в програмі на ТОВ «Корвет».

1С:Предприятие - ТОВ "Корвет"

Платежное поручение исходящее: Оплата поставщику. Проведен

Номер: КР000002053 от 25.05.2022 15:41:40

Счет учета: 311 Номер ПП: 1552

Организация: КОРВЕТ

Получатель: КОМТЕХСЕРВІС ПП

Отразить в: упр. учете бух. учете

Оплачено: 25.05.2022

Банковский счет: Поточный в АТ "ОТП Банк" в м. Киев

Банковский счет: UA54305299000026001010700723

Сумма: 14 695.95

Итого платежей по списку: 14 695.95 грн

N	Договор к...	Сделка	Курс взаи...	Сумма пла...	Кратность	Сумма вза...	Ставка НДС	Сумма НДС	Статья див...	Проект	Заявка	Платеж за ...	Счет учета ...	Счет учета ...	Счет учета ...	Счет учета ...	Налоговое	Докум
1	КОМТЕХС...		1,0000	435.95	1	435.95	20%	72.66	@Оплата п...		Заявка на ...		631					Поступ
2	КОМТЕХС...		1,0000	98.46	1	98.46	20%	16.41	@Оплата п...		Заявка на ...		631					Поступ
3	КОМТЕХС...		1,0000	195.30	1	195.30	20%	32.55	@Оплата п...		Заявка на ...		631					Поступ
4	КОМТЕХС...		1,0000	1 390.00	1	1 390.00	20%	231.67	@Оплата п...		Заявка на ...		631					Поступ
5	КОМТЕХС...		1,0000	1 440.00	1	1 440.00	20%	240.00	@Оплата п...		Заявка на ...		631					Поступ
6	КОМТЕХС...		1,0000	443.30	1	443.30	20%	73.88	@Оплата п...		Заявка на ...		631					Поступ
7	КОМТЕХС...		1,0000	668.25	1	668.25	20%	111.38	@Оплата п...		Заявка на ...		631					Поступ
8	КОМТЕХС...		1,0000	10 024.69	1	10 024.69	20%	1 670.78	@Оплата п...		Заявка на ...		631					Поступ

Подразделение: Бухгалтерия Ответственный: Крамар Альона

Комментарий:

Платежное поручение | Печать | ОК | Записать | Закрыть

Рисунок 2.8 – Платіжне доручення, яке формується на ТОВ «Корвет» в програмі «1С: УТП 8.3»

Якщо суб'єкт господарювання є учасником зовнішньоекономічної діяльності, то при розрахунках з іноземними постачальниками можуть виникати курсові різниці. Курсові різниці в межах операційної діяльності обліковуються на субрахунках 714 «Дохід від операційної курсової різниці» (до прикладу, якщо підприємство отримало товар за курсом 41 UAH за 1 USD, а оплата була після отримання товару по курсу 40 UAH за 1 USD), та 945 «Втрати від операційної курсової різниці» (до прикладу, якщо підприємство отримало товар за курсом 40 UAH за 1 USD, а оплату перерахувало за курсом 41 UAH за 1 USD). Оскільки, ТОВ «Корвет» працює з іноземними постачальниками за попередньою оплатою, то в такому

випадку виникає товарна заборгованість, що є немонетарною статтею балансу, і що відповідно до вимог НП(С)БО 21 «Вплив зміни валютних курсів» курсові різниці до немонетарних статей не рахуються [18].

Крім того, на ТОВ «Корвет» при закупівлі товарно-матеріальних цінностей, робіт чи послуг, телекомунікаційних послуг, мобільного зв'язку, розподілу електроенергії, водопостачання, які спрямовані на власне користування підприємства, використовується субрахунок 685 «Розрахунки з іншими кредиторами», який в розрізі конкретних постачальників та договорів доповнюється субрахунками другого порядку.

Аналітичний облік розрахунків на ТОВ «Корвет» проводиться за кожним постачальником окремо, який може бути як фізичною так і юридичною особою. Регістром аналітичного обліку розрахунків з постачальниками на ТОВ «Корвет» є відомість «Аналіз рахунку 63», яку можливо сформувати в програмі «1С: Управління торгівельним підприємством 8.3» (Додаток 3). Таку відомість можна сформувати як у розрізі всіх постачальників на підприємстві, так і за кожним окремо в розрізі усіх наявних з ним договорів.

Для того щоб краще зрозуміти особливості ведення обліку розрахунків з постачальниками на підприємстві, доцільно розглянути типові бухгалтерські проведення за відповідними рахунками (табл. 2.3 та табл. 2.4).

Таблиця 2.3 – Типові бухгалтерські проведення за розрахунками з іноземними постачальниками на ТОВ «Корвет»

Зміст операції	Дт	Кт	Сума
Попередня оплата			
Перераховано попередню оплату постачальнику GLOBAL PAPER KAGIT SAN.TIC. LTD за папір (курс 26,89)	3712	312	<u>787414,71</u> 29137,50
Отримано папір від постачальника в рахунок попередньої оплати	362	3712	<u>787414,71</u> 29137,50
Оприбутковано папір від постачальника GLOBAL PAPER KAGIT SAN.TIC. LTD	281	632	<u>787414,71</u> 29137,50

Таблиця 2.4 – Типові бухгалтерські проведення за розрахунками з вітчизняними постачальниками на ТОВ «Корвет»

Зміст операції	Дт	Кт	Сума
Оплата після отримання			
Отримано товар від постачальника ТОВ «Чараїт»	281	631	1003,8
Відображено суму податкового кредиту (сума ПДВ)	6442	631	200,76
Отримано зареєстровану податкову накладну в СЕА ПДВ	641	6442	200,76
Перераховано грошові кошти постачальнику ТОВ «Чараїт» з поточного рахунку	631	311	1204,56

В цілому організацію обліку взаєморозрахунків з постачальниками на ТОВ «Корвет» можна представити у вигляді схеми, поданої на рисунку 2.9.



Рисунок 2.9 – Організація обліку розрахунків з постачальниками на ТОВ «Корвет»

Отже, підсумовуючи усе вище наведене, можна стверджувати що ТОВ «Корвет» дотримується правил організації ведення бухгалтерського обліку, згідно нормативних документів, умов укладених договорів, а бухгалтер по розрахункам з постачальниками повинен забезпечувати вчасне та правильне ведення аналітичного та синтетичного обліку на відповідних рахунках, з дотриманням всіх необхідних рекомендацій та строків погашення заборгованостей.

2.3 Відображення інформації про стан зобов'язань перед постачальниками у звітності підприємства

Так як уже було зазначено, зобов'язання перед постачальниками – це є ніщо інше як кредиторська заборгованість. Вона може бути поточною та довгостроковою. Але обов'язково, якщо така заборгованість виникає на підприємстві на початкових етапах, то відповідно вона має бути відображена і в кінцевому результаті, тобто у фінансовій звітності підприємства.

До прикладу, якщо аналізувати Баланс підприємства (Звіт про фінансовий стан), можна прослідкувати деяку закономірність: частка зобов'язань за продукцію, товари, роботи, послуги, яка наведена у пасиві Балансу підприємства впливає на його ліквідність шляхом розрахунку спеціальних коефіцієнтів ліквідності. Ці коефіцієнти характеризують здатність суб'єкта господарювання погашати свої борги та конвертувати свої активи в грошові кошти. В цьому випадку, розмір зобов'язань перед постачальниками має прямий вплив на ліквідність підприємства.

У міжнародній практиці для визначення та відображення зобов'язань у фінансовій звітності підприємства призначений МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [26] та МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» [27]. Як уже зазначалося раніше, методологічні засади

формування інформації про зобов'язання, в тому числі і перед постачальниками, в бухгалтерському обліку та розкриття цієї інформації у фінансовій звітності висвітлено в НП(С)БО 11 «Зобов'язання».

Наведемо класифікацію зобов'язань на основі НП(С)БО 11 «Зобов'язання» (рис.2.10).

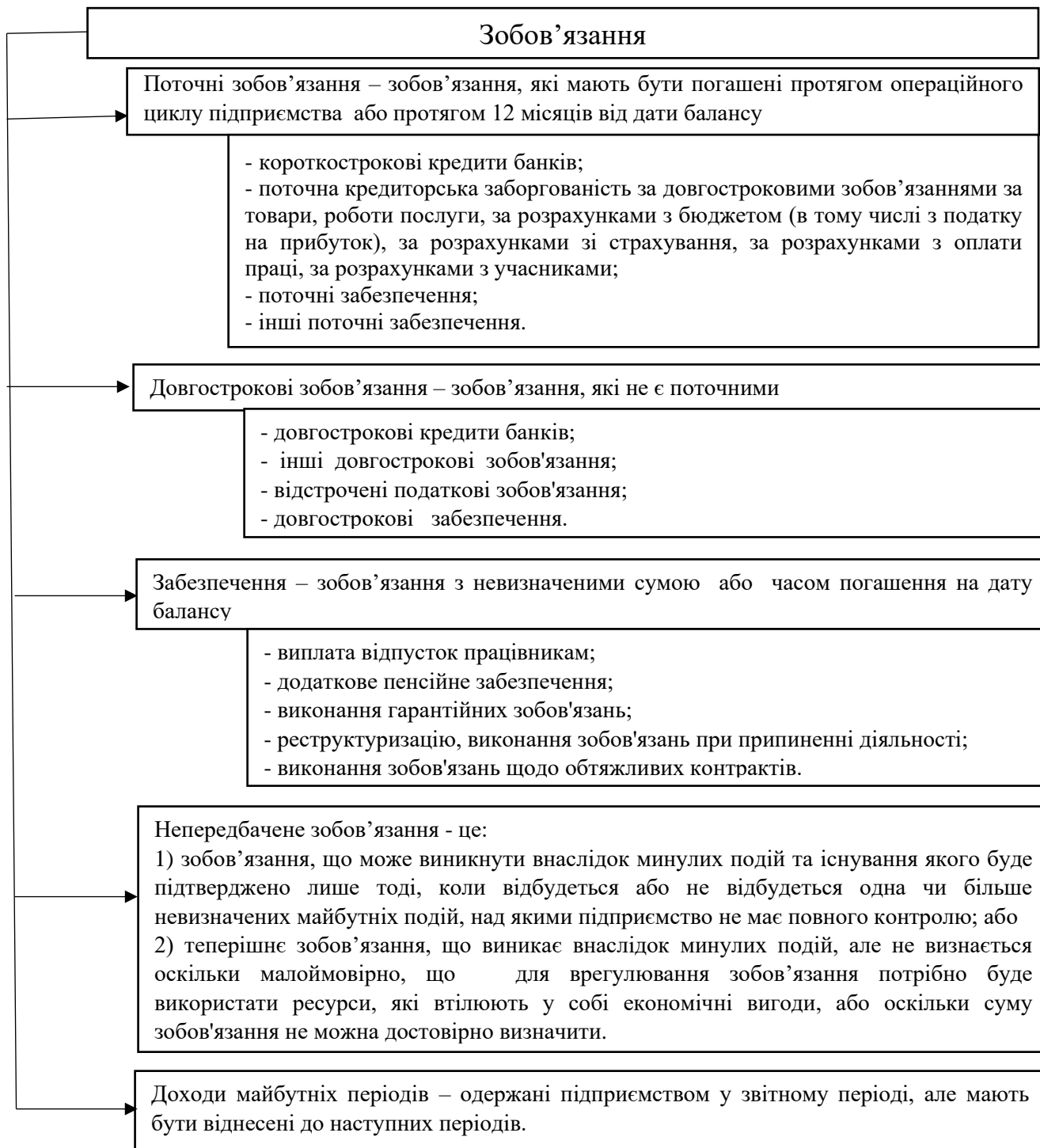


Рисунок 2.10 – Класифікація зобов'язань відповідно НП(С)БО 11 «Зобов'язання». За даними [31]

Така повна класифікація видів зобов'язань згідно НП(С)БО 11 «Зобов'язання» дозволить в подальшому точно визначити та правильно віднести суму зобов'язань на відповідні статті фінансової звітності підприємства.

Отже, відображення інформації за розрахунками з постачальниками має місце у Формі 1 «Баланс (Звіт про фінансові результати)», Формі 3 «Звіт про рух грошових коштів» та Формі 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Варто відмітити, що всі зобов'язання у Балансі підприємства мають формуються за ступенем ліквідності (погашення), тобто має відображатися сума зобов'язань, яка буде фактично сплачена при його погашенні, що регламентується відповідно до вимог НП(С)БО 11 «Зобов'язання».

Зобов'язання за розрахунками з постачальниками, а саме кредитове сальдо рахунку 63, в III розділі «Поточні зобов'язання і забезпечення» пасиву Балансу представлено рядком 1615 «Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями за товари, роботи, послуги» (рис. 2.11).

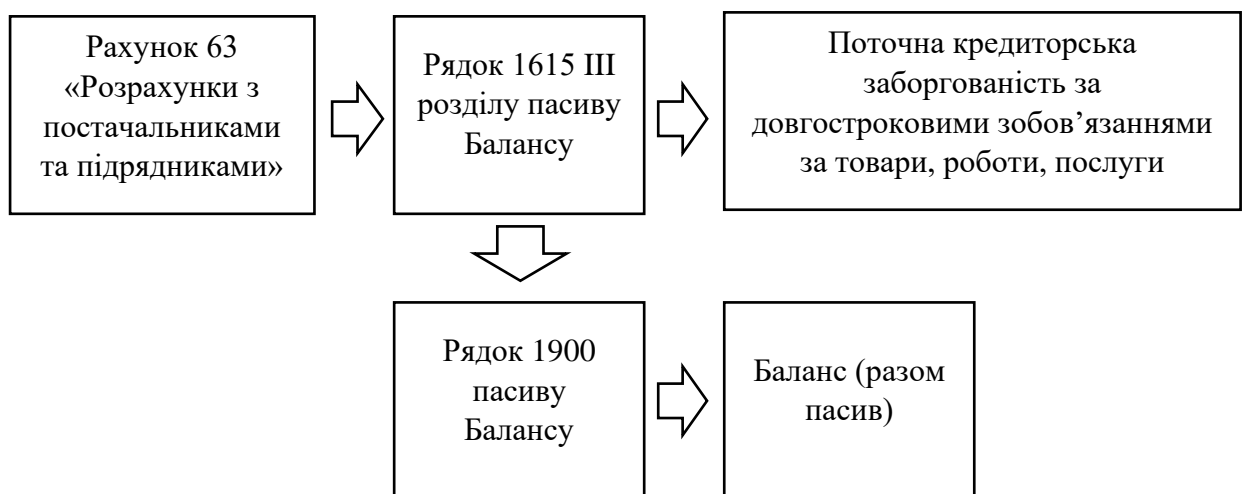


Рисунок 2.11 – Відображення інформації про заборгованість за розрахунками з постачальниками в Балансі ТОВ «Корвет»

Що стосується ТОВ «Корвет», то за даними фінансової звітності за 2020-2021 роки, поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями за товари, роботи, послуги станом на кінець 2020 року становила 14 274 тис. грн., а на кінець 2021 року скоротилась на 1 319 тис. грн. і становила 12 955 тис. грн. Серед причин такого скорочення може бути те, що підприємство змогло розрахуватися за деякими своїми зобов'язаннями.

Бувають випадки, коли на дату складання Балансу підприємство має дебіторську заборгованість за розрахунками з постачальниками, тобто це не закриті авансові платежі на рахунок 371, тоді така інформація відображається в Балансі наступним чином (рис. 2.12).

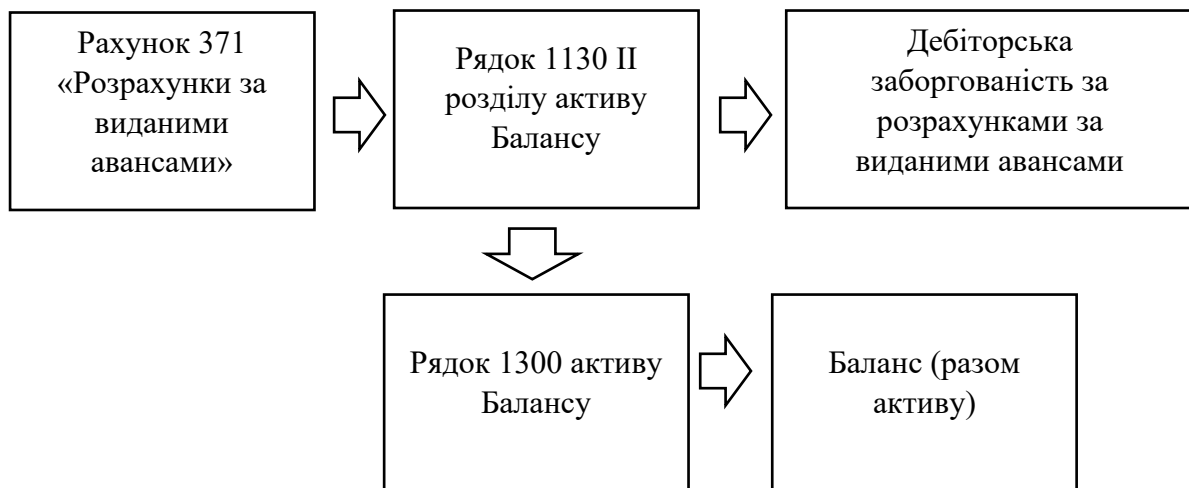


Рисунок 2.12 – Відображення інформації про заборгованість за розрахунками з постачальниками за виданими авансами в Балансі ТОВ «Корвет»

На ТОВ «Корвет» така інформація за виданими авансами постачальнику за 2020-2021 роки була відсутньою, що говорить про те, що усі товарно-матеріальні цінності, роботи чи послуги в рахунок попередньої оплати постачальник надав вчасно та в повному обсязі.

У Формі 3 «Звіт про рух грошових коштів» за прямим методом, яка заповнюється на ТОВ «Корвет», заборгованість за розрахунками з

постачальниками представлена в І розділі «Рух коштів у результаті операційної діяльності» рядком 3100 «Витрачання на оплату: товарів (робіт, послуг)» та за непрямим методом в однойменному розділі рядком 3560 «Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань».

Так як ТОВ «Корвет» складає «Звіт про рух грошових коштів» за прямим методом, то зобов'язання перед постачальниками відображені рядком 3100 «Витрачання на оплату: товарів (робіт, послуг)» і у 2020 році становлять суму 89 857 тис. грн, а у 2021 році – 116 309 тис. грн.

У Формі 5 «Примітки до річної фінансової звітності» можна ознайомитись з деякими доповненнями щодо розкриття інформації про розрахунки з постачальниками.

Крім того, так як ми уже згадували раніше, якщо постачальник товарно-матеріальних цінностей, робіт чи послуг є платником податку на додану вартість на загальній системі оподаткування, то він зобов'язаний надати своєму покупцеві податковий кредит з ПДВ, який в свою чергу дасть можливість покупцеві зменшити ПДВ до сплати. Відповідно такі операції з ПДВ також мають своє відображення у звітності підприємства.

Для відображення податкового кредиту з ПДВ виділено цілий II розділ Податкової декларації з ПДВ. Варто зауважити, що звітним періодом для всіх платників ПДВ є місяць, а це означає, що підводити підсумки по ПК з ПДВ необхідно щомісяця – до моменту подачі чергової декларації.

Отже, у II розділі Податкової декларації з ПДВ у табличній частині у колонці А та Б рядків 10.1-10.4 у розрізі ставок (20%, 7%, 14%, 0%) вказуються обсяги вартості придбання без урахування ПДВ та самого ПДВ відповідно. Аналогічно заповнюються колонки А та Б рядків 11.1-11.3, але це уже стосується отриманих товарів отриманих від іноземних постачальників.

Крім того у рядку 14 потрібно відобразити коригування податкового кредиту на суму ПДВ розрахунків коригувань (РК).

Подальша деталізація сум наводиться у Додатку 1 «Відомості про суми податку на додану вартість, зазначені у податкових накладних/розрахунках

коригування до податкових накладних, не зареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних, та про податковий кредит з урахуванням його коригування» у Додатку II «Податковий кредит» таблиці 2.1 «Відомості про операції з придбання з податком на додану вартість, які підлягають оподаткуванню за основною ставкою та ставками 7% і 14%». У цій таблиці деталізують суми у розрізі постачальників за їх індивідуальним податковим номером за певний звітний період, до прикладу місяць. Приклад заповненої податкової декларації з ПДВ за грудень 2021 року на ТОВ «Корвет» наведений у Додатку II.

Отже, відображенні дані про розрахунки з постачальниками у звітності підприємства повинні бути чітко перевірені та проконтрольовані, так як така інформація дає повне уявлення про діяльність підприємства та можливість проведення різного роду проведення аналізу діяльності внутрішніми та зовнішніми користувачами інформації.

2.4 Організація та методика контролю розрахунків з постачальниками на ТОВ «Корвет»

Від правильної організації обліку на підприємстві та здійсненні відповідних операцій в ньому залежить ефективне управління та функціонування кожної економічної ланки. Для того щоб облік зміг досягти поставленої мети та завдань, необхідно проводити систематичний контроль за його станом. Не є виключенням і ділянка обліку за розрахунками з постачальниками.

Варто враховувати, якщо підприємство несвоєчасно розраховується за своїми зобов'язаннями перед постачальниками, то в свою чергу той самий постачальник може виставити такому покупцю штраф, пеню чи неустойку. Тому все це ще раз дає підтвердження тому, що працівники бухгалтерії чи інші особи на яких покладено відповідні обов'язки, повинні постійно на

підприємстві здійснювати контроль за станом взаєморозрахунків з постачальниками.

Контроль за розрахунками з постачальниками на підприємстві включає:

- систематичний нагляд за наявністю та зміною сум зобов'язань, а також перевірку за правильністю та достовірністю відображення цих даних в обліку та фінансовій звітності;

- перевірку правильності перерахування коштів постачальникам, перевірку правильності оприбуткування від постачальника товарно-матеріальних цінностей, робіт та послуг;

- перевірка правильності та доцільності пред'явлення претензій постачальнику, а також контроль за своєчасністю погашення таких претензій тощо.

На даний час, у процесі здійснення господарської діяльності підприємство може застосовувати як внутрішній так і зовнішній контроль.

Основним способом здійснення зовнішнього контролю за розрахунками з постачальниками є аудит. На ТОВ «Корвет» не здійснюється зовнішній аудит із залученням незалежного аудитора зі сторони. Проте для кращого розуміння проведення такого аудиту, ми можемо навести деякі основні аспекти його проведення (табл.2.5).

Таблиця 2.5 – Мета, об'єкти, завдання та джерела аудиту розрахунків з постачальниками

Назва процедур	Суть процедур
1	2
Мета аудиту	Підтвердження правильності та своєчасності відображення в бухгалтерському обліку взаєморозрахунків з постачальниками
Об'єкти аудиту	Розрахунки з постачальниками товарно-матеріальних цінностей, робіт чи послуг, авансові платежі постачальникам, претензії та порядок їх погашення тощо.

Кінець табл. 2.5

1	2
Завдання аудиту	Перевірити: <ul style="list-style-type: none"> - законність взаєморозрахунків з постачальниками; - правильність відображення в бухгалтерському обліку взаєморозрахунків з постачальниками; - дотримання підприємством розрахунково-платіжної дисципліни; - проведення інвентаризації взаєморозрахунків з постачальниками; - повноту оприбуткування на підприємстві товарно-матеріальних, робіт чи послуг цінностей отриманих від постачальників.
Джерела інформаційного забезпечення аудиту	<ul style="list-style-type: none"> - Наказ про облікову політику підприємства. - Первинні документи з обліку розрахунків з постачальниками. - Регістри синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з постачальниками. - Звітність підприємства.

Безпосередньо аудит за розрахунками з постачальниками проводиться в декілька етапів і для кожного такого етапу є характерним формування відповідного документального забезпечення (рис.2.13.).

Отже, на початковому етапі аудитор в обов'язковому порядку з'ясовує особливості організації та ведення бухгалтерського обліку, а також перевіряє стан внутрішнього контролю за розрахунками на підприємстві.

На наступному етапі аудитор проводить перевірку правильності відображення в обліку зобов'язань перед постачальниками, а саме перевіряється кореспонденція рахунків здійснених операцій, з відповідними обліковими регістрами та первинними документами.

Також аудитор має бути впевненим в тому, що укладені договори з постачальниками містять усі обов'язкові реквізити для заповнення.

На кінцевому етапі аудитор за результатами перевірки формує висновок та складає звіт.



Рисунок 2.13 – Послідовність етапів проведення аудиту розрахунків з постачальниками та їх документальне забезпечення. За даними [5,24,29]

Для перевірки достовірності надходження на підприємство товарно-матеріальних цінностей, робіт чи послуг, аудитору необхідно зіставити інформацію, яка відображена в платіжних документах, регістрах синтетичного та аналітичного обліку, звітності підприємства. Аудитор має впевнитись в тому, що отримана продукція, товари, роботи чи послуги документально оформленні згідно вимог рахунків-фактур, платіжних доручень, видаткових накладних тощо.

Крім того, аудитор має перевірити правильність формування кореспонденції рахунків обліку, що дасть змогу виявити помилки не тільки у відображенні бухгалтерського обліку, але і факти навмисного викривлення облікових даних.

Особливого контролю потребує списання та припинення зобов'язань. Так як мають місце існування різні форми розрахунків, припинення та списання зобов'язань перед постачальниками також може здійснюватися як грошовими формами (готівкові та безготівкові розрахунки) так і не грошовими формами (бартер, зарахування взаємних вимог, видача векселя тощо). Якщо припинення чи списання зобов'язань відбувається в негрошовій формі шляхом зарахування взаємних вимог, то в першу чергу, необхідно з'ясувати чи це встановлено та погоджено з постачальником. Якщо все вірно, то далі аудитор повинен перевірити наявність Акту звірки взаєморозрахунків, своєчасність відображення списання чи припинення зобов'язання в обліку та правильність оформлення відповідного документу про проведення такого взаємозаліку та підтвердження заборгованостей.

Якщо припинення чи списання зобов'язань відбувається шляхом укладання договору бартеру, то аудитор має проаналізувати усі його умови та перевірити правильність оцінки товарно-матеріальних цінностей, оприбуткованих підприємством в результаті такого обміну та перевірити правильність відображення в бухгалтерському обліку різниці між ціною, яка вказана в договорі бартеру, та балансовою вартістю переданих таких цінностей.

В процесі здійснення аудиторської перевірки за розрахунками з постачальниками, аудитор може виявити наступні помилки:

- відсутність укладених договорів з постачальниками або не правильне їх оформлення;
- неповне та несвоєчасне оприбуткування товарно-матеріальних цінностей, робіт чи послуг від постачальників;

– неправильне ведення первинного, аналітичного та синтетичного обліку, або ж повна його відсутність тощо.

В процесі проведення перевірки взаєморозрахунків з постачальниками, аудитор збирає усі необхідні йому докази для того щоб скласти незалежну об'єктивну думку про результативність організації даної ділянки обліку. Для цього у своїй роботі він використовує відповідні прийоми та методи:

- арифметична перевірка;
- опитування;
- зустрічна перевірка;
- аналіз;
- інвентаризація.

Із усіх можливих методів та прийомів аудиту найбільш часто використовують інвентаризацію взаєморозрахунків з постачальниками. В більшості випадків вона проводиться перед складанням річної звітності. Безпосередньо сам аудитор проводить інвентаризацію лише якщо це передбачено умовами договору чи за необхідності, що виникла у процесі перевірки для отримання в подальшому об'єктивного висновку. Проте підприємство самостійно вирішує з якою періодичністю, в які строки та дати потрібно проводити інвентаризацію взаєморозрахунків з постачальниками, враховуючи специфіку своєї роботи. Порядок проведення інвентаризацій та відображення їх результатів в обліку з 01.01.2015 року регулюється «Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженим наказом Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014» [49].

Що стосується здійснення на ТОВ «Корвет» внутрішнього контролю за взаєморозрахунками з постачальниками, то даний вид контролю здійснюється на постійній основі по мірі виникнення спірних питань, а також в повній мірі по усім постачальникам двічі на рік перед проведенням інвентаризації товарів на складі. Контроль за станом взаєморозрахунків з постачальниками на ТОВ «Корвет» покладено на бухгалтера, за яким закріплена дана ділянка обліку. Так само як і аудитор, у процесі здійснення

контролю за станом взаєморозрахунків з постачальниками, бухгалтер проводить інвентаризацію.

Перед початком проведення інвентаризації, бухгалтер має чітко визначитися чи доцільно її проведення по усім постачальникам з якими співпрацює ТОВ «Корвет». Для цього бухгалтером формується так звана аналітична таблиця, яка складається у довільній формі (табл.2.5).

Таблиця 2.6 – Аналітична таблиця, яка складається бухгалтером перед проведенням інвентаризації на ТОВ «Корвет»

Постачальник	Форма 1	Форма 2
Абсолют-Л ТОВ	30.09.2021	-
Бембікс ТОВ	30.09.2021	30.09.2021
Видавництво Поділля ТОВ	30.09.2021-30.11.2021	-
ДУЕТ-ЛТД ТОВ	-	30.11.2021

Отже, як видно із наведеної вище таблиці, бухгалтер зазначає усіх постачальників, за якими необхідно провести інвентаризацію. Далі він зазначає у якій формі здійснюються розрахунки з відповідним постачальником (форма 1 та форма 2). Умовно безготівкові форми розрахунків з постачальниками позначаються «Форма 1», а готівкові розрахунки – «Форма 2». Якщо якась з цих двох форм розрахунків відсутня, тобто у цій формі ТОВ «Корвет» не здійснює ніяких розрахунків з постачальником, то у табличній частині ставиться прокреслення. Також у табличній частині навпроти кожного постачальника та форми розрахунків з ним, бухгалтер ставить відмітку, на яку дату була проведена остання інвентаризація взаєморозрахунків.

Типовим документом, який дає підстави вважати що інвентаризація взаєморозрахунків по кожному з постачальників відбулася, є Акт звіряння взаєморозрахунків. Типовий Акт звіряння взаєморозрахунків наведений у Додатку І.

Акт звіряння взаєморозрахунків (або Акт звірки взаєморозрахунків) – це документ, який складається на певну дату та у якому вказано обороти за певний період часу, а також стан залишків по розрахунках з постачальником та покупцем на дату складання цього документа.

Здебільшого такий акт формується постачальником та надсилається покупцю за допомогою електронних джерел, або друкується та надсилається покупцю у двох екземплярах, на яких ставиться печатка та підпис відповідальної особи зі сторони постачальника. Після підписання такого акту покупцем один екземпляр повертається постачальнику.

Отже, на ТОВ «Корвет» бухгалтер надсилає відповідний запит постачальнику з проханням сформувати та надіслати йому Акт звіряння взаєморозрахунків за певний період часу в електронному вигляді на електронну пошту чи за допомогою програми «М.Е.Дос» (My Electronic Document), або у паперовому вигляді на поштову адресу.

Якщо ж постачальник не може сформувати Акт звірки, то бухгалтер ТОВ «Корвет» у програмі «1С: Управління торгівельним підприємством 8.3» формує та надсилає постачальнику свій Акт звіряння для підтвердження.

Проте «Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженим наказом Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014» передбачає, що Акт звіряння взаєморозрахунків є не обов'язковим при проведенні інвентаризації, що можна обійтися лише даними бухгалтерського обліку та вважати їх правильними.

Однак, на нашу думку, відсутність такого Акту звіряння набагато знижує достовірність даних по взаєморозрахунках з постачальниками, а особливо він є доцільним для складання, якщо мають місце досить великі суми заборгованостей.

Після того як ТОВ «Корвет» отримує Акт звіряння від постачальника, бухгалтер звіряє його з власними даними бухгалтерського обліку. Якщо все сходиться, то цей акт підписується та передається постачальнику. В такому

випадку, Акт звіряння підписаний обома сторонами дає підстави вважати, що суми відповідної заборгованості є підтвердженими.

Однак, як ми уже були з'ясували, що в процесі здійснення розрахунків можуть виникати розбіжності. Якщо такі розбіжності все ж мали місце, то в Акті звіряння бухгалтером вони вказуються та надаються відповідні підтверджуючі документи. Якщо постачальник погоджується з цими розбіжностями, то він у своїх даних проводить відповідні коригування та надсилає покупцю оновлений акт. Якщо постачальник не визнає такі розбіжності, тоді інформація передається керівництву для пошуку вирішення цих спірних питань.

На завершення інвентаризації взаєморозрахунків з постачальниками бухгалтер ТОВ «Корвет» підтверджує достовірність величин таких заборгованостей у фінансовій звітності підприємства.

Крім того, для здійснення якісного внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками у ТОВ «Корвет», крім проведення інвентаризації розрахунків, бухгалтер ретельно перевіряє облікові записи по рахункам 63 та 685, у розрізі їх відповідних субрахунків видно стан взаєморозрахунків за кожним постачальником по їхнім договорам.

Отже, створення ефективної системи внутрішнього та зовнішнього контролю взаєморозрахунків з постачальниками дає підстави для формування позитивного результату діяльності суб'єкта господарювання та дозволяє раціонально використовувати весь його потенціал, а також запобігає порушенням вимог чинного законодавства.

Висновки до розділу 2

В цьому розділі було висвітлено організацію та методикку обліку та контролю розрахунків з постачальниками на ТОВ «Корвет», а саме ми навели

характеристику фінансово-господарської діяльності товариства, дослідили як здійснюється аналітичний та синтетичний облік розрахунків з постачальниками, а також як ці розрахунки відображаються у звітності ТОВ «Корвет», дослідили як здійснюється контроль у товаристві за такими розрахунками.

В процесі такого дослідження можна зробити висновок, що ТОВ «Корвет» є торгівельним підприємством з досить високим рівнем фінансового потенціалу. Організація бухгалтерського обліку відбувається згідно вимог та норм чинного законодавства. Також на підприємстві в обов'язковому порядку здійснюється якісний контроль за розрахунками з постачальниками, що в свою чергу впливає на платоспроможність підприємства та його майбутній розвиток.

РОЗДІЛ 3 СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ

3.1 Шляхи удосконалення організації розрахунків з постачальниками та їх обліку в умовах карантинних обмежень та воєнного стану

Світова коронавірусна пандемія COVID-19 та як її наслідок введення карантинних заходів у всьому світовому просторі, в тому числі і на території України, спричинило суттєві і докорінні зміни у взаємовідносинах та розрахунках господарюючих суб'єктів. З 2020 року постійно відбуваються кардинальні зміни форм та методів організації процесу постачання матеріалів, сировини та товарів як для виробничих підприємств, так і торговельних організацій. Адже внаслідок запровадження жорстких карантинних правил ускладнились умови постачання та порушились традиційні логістичні ланцюги на рівні держави та поза її межами.

Введення локдауну та поділ регіонів України на так звані «зони карантину» спричинили досить важку кризову ситуацію в національній економіці, що змусило призупинити економічну активність та поставити на паузу інвестиції з боку іноземних та вітчизняних інвесторів.

За період кінця 2019 року та початку 2020 року реальний ВВП України скоротився на 4 %. Проте українська економіка виявилась доволі стійкою до такої коронавірусної кризи, адже вона не супроводжувалась стрімкою інфляцією та девальвацією, як усі попередні до неї кризи. І вже починаючи з II півріччя 2021 року економіка України почала доволі швидко відновлюватися та досягнула майже докризового рівня.

Введення Постанови Кабінету міністрів України «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» №211 від 11 березня 2020 року

[43] спричинило деякі обмеження у наукових дослідженнях питань обліку та контролю розрахунків з постачальниками. Проте у деяких спеціалізованих електронних виданнях та друкованих публікаціях практиків, поясненнях державних органів, можна знайти низку публікацій, які присвячені висвітленню деяких аспектів організації процесу постачання товарно-матеріальних цінностей та взаєморозрахунків з постачальниками в період карантину.

Все би і надалі покращувалось якби 24 лютого 2022 року не відбулось масштабне вторгнення на територію нашої держави та впровадження Президентом України воєнного стану. Воєнна криза в рази сильніше вдарила по економіці України в цілому та по суб'єктах господарювання усіх сфер. Тільки за 9 місяців 2022 року падіння ВВП оцінюється Міністерством економіки України на рівні 30 % [33], а після завершення 11 місяців та ударів по об'єктах вітчизняної критичної енергетичної інфраструктури цей прогноз було погіршено до 40-45 %.

Війна на території України та окупація південно-східних її територій наклали свій відбиток на організацію процесу постачання деяких груп товарів, дефіцит яких ми усі помітно відчули. Деякі великі постачальники та виробники продукції, які провадили свою економічну діяльність на теренах цих територій, зазнали значних втрат у своїй діяльності та навіть повністю були знищені внаслідок бойових дій. Як варіант для нормального подальшого функціонування більшість уцілілих підприємств почали переміщуватись на більш безпечні території.

Досить помітно ми усі відчули дефіцит нафтопродуктів, а саме дизпалива та бензину, оскільки їх споживання забезпечувалось переважно закупкою з Білорусі та росії. Відбулось знищення уже напрацьованих логістичних ланцюгів та вітчизняним АЗС довелось шукати інших альтернативних постачальників пального через кордони країн Європейського союзу, зокрема з Польщі, Словаччини та інших. Проте вже у вересні 2022 року ми могли спостерігати поступове усунення дефіциту пального та

стабілізацію його цін, що відбулось за рахунок налагодження нових логістичних ланцюгів постачання нафтопродуктів та оперативної роботи їх постачальників.

Проте не важливо чи це криза спричинена поширенням коронавірусної інфекції чи впровадженням воєнного стану на території держави, в будь-якому випадку такі обставини спонукають суб'єктів господарювання до пошуку нових технологій та рішень, пошуку нових джерел енергії та до оновлення усіх сфер, секторів та галузей вітчизняної економіки. Цей період, який ми зараз проживаємо, вимагає від бізнесу тотальної трансформації його процесів діяльності.

Період пандемії COVID-19 та умови воєнного стану суттєво підвищують попит на покупки в режимі «on-line» через Інтернет-сервіси. Тому, на нашу думку, одним із напрямків удосконалення розрахунків з постачальниками може бути створення певного єдиного Інтернет-сервісу (платформи), де були б зосередженні постачальники будь-яких товарів та послуг (за аналогом інтернет-магазину Розетка). Це дало б змогу покупцям значно швидше знаходити в будь-який момент потрібного постачальника. Проте як свідчить практика, більшість підприємств, які займаються саме торгівлею, вже давно у своїй практичній діяльності вводять власні веб-сайти, які адаптовані до специфіки роботи такого підприємства.

Досить важливим напрямком удосконалення розрахунків з постачальниками їх обліку та контролю, на нашу думку, є перехід на вітчизняні програми інформаційного забезпечення. Українські програмні продукти компаній-розробників нічим не поступаються іншим зарубіжним чи російським програмам, а навпаки користування українськими аналогами є вигіднішим. Тому можемо навести декілька вагомих аргументів, чому варто перейти на застосування вітчизняного програмного забезпечення (рис.3.1).

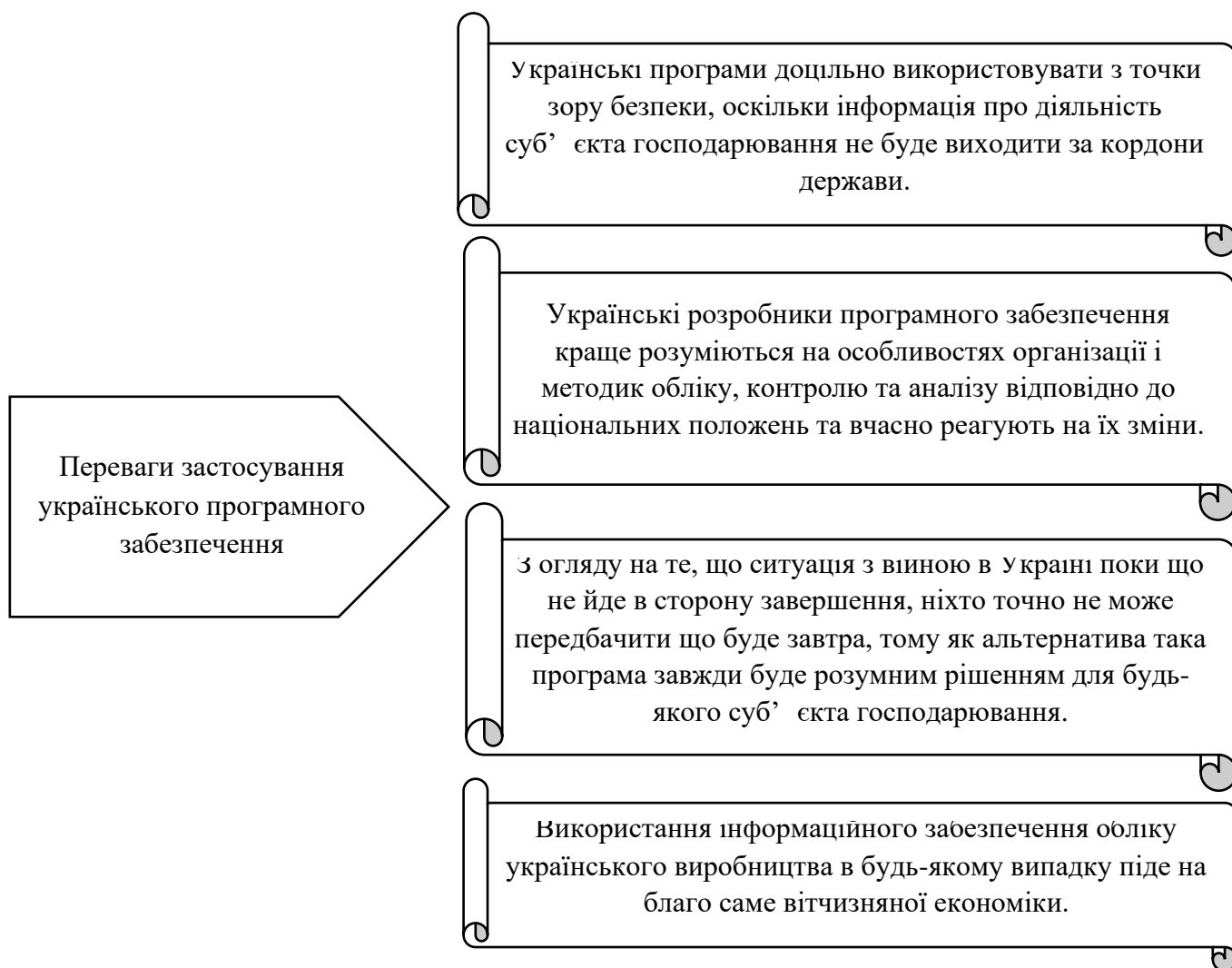


Рисунок 3.1 – Переваги застосування програмного забезпечення обліку вітчизняного виробництва

Український ринок пропонує досить велику кількість програмних продуктів для бухгалтерського обліку: BAS Бухгалтерія, ДЕБЕТ Плюс, MASTER: Бухгалтерія, Облік SaaS, Діловод. І такий перелік не є вичерпним.

Наступним напрямком удосконалення обліку розрахунків з постачальниками може бути удосконалення самого рахунку обліку 63, який використовується для обліку розрахунків з постачальниками. Більшість вітчизняних дослідників, а саме А.В. Малахова, Д.А. Муригіна, Ю.С. Примуш, А.С. Вдович, Г.Ю. Мокрий, І.В. Аркатова, пропонують для кращої аналітичності розрахунків з постачальниками, з точки зору термінів

погашення зобов'язань, ввести до рахунку 631 та 632 субрахунки третього порядку (рис. 3.2).



Рисунок 3.2 – Приклад удосконалення рахунку обліку взаєморозрахунків з постачальниками. За даними [1,29,28,39]

При впровадженні наведеної структури рахунку 63 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками та підрядниками» майже усі розрахунки будуть відображатися на субрахунку 6311 «Заборгованість перед вітчизняними постачальниками, термін сплати якої ще не настав».

Якщо термін погашення заборгованості перед постачальниками закінчився, але за умовами підписаних договорів передбачена відстрочка

платежів, то розрахунки будуть переведені на субрахунок 6312 «Відстрочена заборгованість перед вітчизняними постачальниками».

Якщо термін погашення заборгованості перед постачальником і відстрочка такого погашення закінчилась, то розрахунки будуть переведені на субрахунок 6313 «Протермінована заборгованість перед вітчизняними постачальниками».

Такий самий алгоритм відображення розрахунків з постачальниками на субрахунок 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками».

Але тут важливо врахувати той момент, що така аналітика рахунку має бути чітко налаштована із договорами, оскільки саме у договорі прописуються терміни, протягом яких має бути погашено зобов'язання. Лише тоді заборгованість буде правильно відображатися на відповідних рахунках обліку.

Така інформація про стан розрахунків з постачальниками суттєво спростить процеси управління такими розрахунками та допоможе правильному складанню платіжного календаря, а також посилить контроль за термінами погашення кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками. Іншими словами можна сказати, що платіжний календар – своєрідний механізм, який дозволяє контролювати платоспроможність та ліквідність підприємства, а також допомагає використовувати грошові кошти з максимальною ефективністю.

Складання платіжного календаря актуально для тих суб'єктів господарювання, які взаємодіють з досить великою кількістю контрагентів (покупців та постачальників). Склавши такий платіжний календар підприємство забезпечить себе усіма необхідними ресурсами для нормального процесу здійснення господарської діяльності. Крім того, впровадження в практиці підприємства платіжного календаря дозволить забезпечити оплату всієї необхідної заборгованості та знизить втрати грошових коштів підприємства.

Так як ТОВ «Корвет» є торгівельним підприємством та у своїй діяльності співпрацює з досить великою кількістю постачальників та ще в рази більшою клієнтською базою, то в процесі здійснення господарської діяльності підприємство уже досить давно користується платіжним календарем. Крім того, для різного кола користувачів підприємством використовуються різні налаштування платіжного календаря, в залежності від посадових обов'язків таких працівників. Приклад платіжного календаря, який використовує у своїй практиці ТОВ «Корвет» для контролю взаєморозрахунків з постачальниками, наведений на рисунку 3.3.

Контрагент		КОРВЕТ	18.12.2022	бн	КОРВЕТ	30.12.2022	бн	КОРВЕТ	31.12.2022	бн	КОРВЕТ	Итого
АИМ ЧФ по Корвет			3 316,75	3 316,75	3 316,75	2 455,20	2 455,20	2 455,20	4 419,36	4 419,36	4 419,36	108 058,01
АИМ ЧФ по Корвет			3 316,75	3 316,75	3 316,75	2 455,20	2 455,20	2 455,20	4 419,36	4 419,36	4 419,36	108 058,01
АРТ-ЭКСПРЕС УКРАИНА ТОВ		42,72	1 142,72			2 226,66	2 226,66	2 226,66	2 292,91	2 292,91	2 292,91	89 501,71
АРТ-ЭКСПРЕС УКРАИНА ТОВ по Корвет		42,72	1 142,72			2 226,66	2 226,66	2 226,66	2 292,91	2 292,91	2 292,91	84 439,95
АРТ-ЭКСПРЕС УКРАИНА ТОВ по Корвет ф2												5 061,76
БІБЛЬОС ВАТ												4 300,00
БІБЛЬОС ВАТ по Корвет												4 300,00
Поступление товаров и услуг КР000102976 от 26.11.2022 14:54:00												4 300,00
Остаток												

Рисунок 3.3 – Платіжний календар, який застосовується у практичній діяльності ТОВ «Корвет»

Отже, як видно із наведеного рисунку, такий платіжний календар можна сформувавши за будь-який період (місяць, квартал, півріччя, рік), а також як за одним вибраним постачальником, так і за усіма. Враховуючи терміни відтермінування платежів за договорами, платіжний календар показує, які накладні ще не оплачені та дату оплати такої накладної, з моменту її оприбуткування.

Єдиним недоліком такого платіжного календаря є те, що якщо по договору з постачальником утворилась якась сума переплати, а постачальник

ще не надав в її рахунок товар, то така передплата не відображається у платіжному календарі, її можна побачити лише у регістрах обліку.

До речі, не в усіх суб'єктів господарювання програмне забезпечення обліку дає можливість формування платіжного календаря, тому його впровадження на підприємстві можна віднести також до напрямків удосконалення розрахунків з постачальниками.

На нашу думку, впровадження на підприємстві платіжного календаря дозволить не тільки ефективно управляти зобов'язаннями перед постачальниками, а також він може стати основним елементом управління грошовими потоками підприємства, дозволить планувати діяльність підприємства в цілому та виступить як гарантія майбутнього платежу працівникам підприємства, державним фондам тощо.

Для покращення та удосконалення первинного обліку розрахунків з постачальниками на підприємстві, можна порекомендувати ввести в дію графіки документообігу.

Графік документообігу – це складений та затверджений на підприємстві порядок обробки первинної документації. В таких графіках потрібно чітко вказати в який період постачальник має отримати той чи інший документ від моменту їх отримання покупцем. Це дозволить підприємству чітко проконтролювати рух первинних документів та дозволить уникнути виникнення можливих претензій від постачальника.

Графік документообігу повинен регламентувати терміни складання, надання та отримання первинних документів, перелік таких документів, перелік посадових осіб, які будуть відповідати за дотриманням вимог такого графіка.

Затвердженої єдиної форми графіку документообігу не існує, тому кожне підприємство має розробляти її самостійно, тому можна впевнено сказати, що затвердження графіків документообігу вимагає знань специфіки діяльності підприємства. Крім того, такий графік має враховувати систему

внутрішнього контролю на підприємстві, чисельність працівників та організаційну структуру.

В умовах науково-технічного прогресу, коли все більше сфер нашої діяльності переходить у електронний вигляд, документообіг також набуває інших властивостей, адже використовуються не лише уже затверджені форми документів, а й різні інтернет-замовлення, заявки з використанням інформаційних карток. Тому, формування первинних документів в такому випадку відбувається на основі електронних заявок, що в свою чергу призводить значного скорочення часу введення та обробки що значно скорочує час на введення та обробку інформації товарних операцій та формуванню документів.

Загалом, графік документообігу торгівельних підприємств, в умовах електронного прогресу має врахувати оптимальну кількість підрозділів, через які проходять документи, мінімальний термін їх перебування в конкретному підрозділі, то в умовах електронного прогресу формування первинної бухгалтерської документації, а також їх обробка стає менш витратною за часом та трудомісткістю.

На ТОВ «Корвет» графіків документообігу первинного обліку розрахунків з постачальниками як таких не встановлено. Тому запровадження графіку документообороту дало б можливість покращити організацію первинного обліку та пришвидшити рух документів, оскільки, дуже часто з постачальниками виникають спірні питання по тому, що той чи інший документ не вчасно їм повернувся, або не повернувся взагалі.

Отже, сучасні умови господарювання при постійних умовах невизначеності та ризиків, зумовлюють впровадження в діяльність підприємства різних напрямків її удосконалення. А особливого покращення потребує облік розрахунків з постачальниками. Тому запропоновані нами у даному розділі напрямки удосконалення цієї ділянки обліку дадуть можливість підприємству краще пристосуватися до теперішніх викликів суспільства.

3.2 Автоматизація обліку розрахунків з постачальниками на підприємстві в сучасних умовах господарювання

Сучасний світ завжди характеризується як перехід на новий етап розвитку, який зумовлений специфікою інформаційних технологій та науково-технічним прогресом. Крім того, недавня криза, яка була спричинена поширенням коронавірусної хвороби COVID-19, вимушеним впровадженням карантинних обмежень по усьому світу, включаючи і Україну, призвели до кардинальних змін в усіх сферах життєдіяльності суспільства.

Завдяки новітнім досягненням науки в галузі інформаційних технологій сучасні бізнес-процеси постійно змушені пристосовуватись до викликів інформаційного суспільства. Безпосередньо і облік, який є інформаційною базою для прийняття найголовніших керівних рішень підприємства, постійно змінюється, удосконалюється та впроваджує передові новітні технології.

Сьогоднішні процеси господарювання вимагають повної автоматизації облікового процесу на підприємстві, що в свою чергу надає досить перспективні шанси для зниження затрат часу на виконання роботи співробітниками бухгалтерії, а також дає можливість заощадити фінансові ресурси, а головне дозволить вчасно забезпечити необхідною інформацією управлінський апарат.

Тому, перед підприємствами постає дуже відповідальна задача вибору відповідного програмного забезпечення. Впродовж останніх років спостерігається тенденція до загальної комп'ютеризації бізнес-процесів усіх видів діяльності. За допомогою ринку сучасних інформаційних систем, дані можна представити у зручному вигляді для будь-якого користувача, спростити та прискорити операції з її обробкою та введенням в систему, підвищити простоту та наочність різних управлінських звітів. Крім того,

застосування автоматизованої форми обліку має свої переваги та недоліки (рис.3.4).

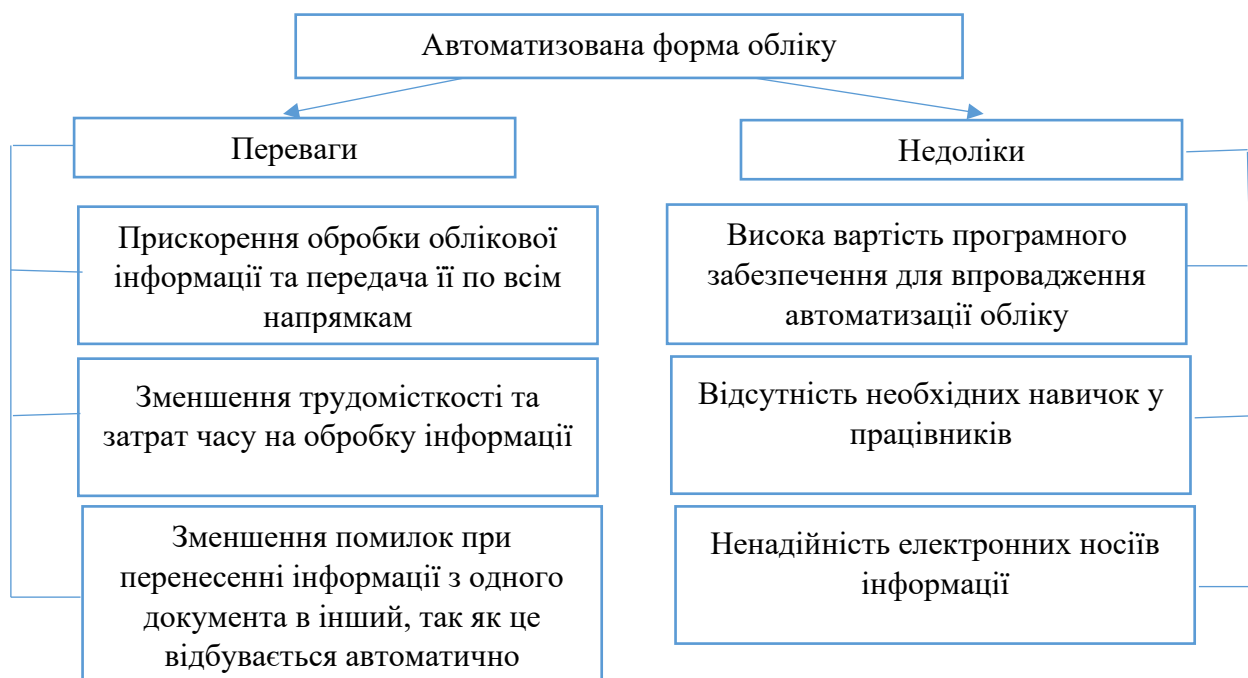


Рисунок 3.4 – Переваги та недоліки впровадження в діяльності підприємства автоматизації обліку

На сучасному ринку обліково-інформаційного забезпечення України представлено велику кількість різних програм, але як свідчить практика, більшість вітчизняних суб'єктів господарювання автоматизують свій облік за допомогою програми «1С: Підприємство» різних генераційних версій.

У травні 2017 року Президентом України було видано Указ про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 квітня 2017 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» [44], який передбачав введення економічних санкцій проти російського розробника облікового забезпечення «1С» та її дочірніх підприємств в Україні.

В першу чергу ця заборона була накладена на використання цих програмних продуктів бюджетними установами. Середній та малий бізнес був менш чутливим до таких змін, на відміну від державного сектору. Але

керівники підприємств повинні усвідомити, що заборона на використання російського софту, дуже скоро може набути обов'язкового характеру і для приватного сектору економіки.

Проте сам факт введення в дію таких санкцій та обмежень не спричинив падіння популярності до даного програмного продукту в Україні, адже суб'єкти господарювання продовжують використовувати ці програмні продукти. Це пов'язано з тим, що програмне забезпечення «1С» має досить зручний та простий інтерфейс, а також конкурентоспроможну функціональність. Досить вагомою перевагою такої програми є наявність певних модулів, які автоматично оновлюються відповідно змін в українському законодавстві.

Платформа «1С:УТП (Управління торгівельним підприємством) 8.3», якою користується ТОВ «Корвет» призначена для ведення операційного обліку. Дане програмне забезпечення найбільш корисне суб'єктам господарювання малого та середнього бізнесу, які займаються виробничою діяльністю, наданням послуг, оптовою та роздрібною торгівлею. Використання даної платформи дозволяє суб'єкту господарювання максимально скоротити час від формування замовлення постачальнику, аж до поставки товарів, робіт чи послуг та подальшої їхньої реалізації.

Досить вагомою перевагою застосування «1С:УТП 8.3» є те, що вона охоплює усі бізнес-процеси на підприємстві та може підтримувати роботу сотні чи навіть тисячі користувачів.

На самому початку створення договірних відносин з постачальником в програму «1С:УТП 8.3» заводиться уся контактна інформація про контрагента, яка зазначена в установчих документах цього суб'єкта. Далі створюється договір на якому будуть відображатися в подальшому усі проведені операції з таким контрагентом, а також вносяться дані розрахункових рахунків, куди мають перераховуватись грошові кошти за отриману продукцію, товари, роботи та послуги.

Крім програмного забезпечення «1С:УТП 8.3» підприємства також використовують платформи, завдяки яким можна обмінюватись важливою документацією з постачальниками. Це такі програми як «М.Е.Дос», «Вчасно» та «Клієнт-банк». Через «М.Е.Дос» ТОВ «Корвет» здебільшого отримує податкові накладні, які дають покупцеві можливість зменшити ПДВ до сплати. Також через дану платформу постачальник може надсилати покупцеві і інші документи, наприклад це можуть бути Акти звірки взаєморозрахунків. Через платформу «Вчасно» постачальник може обмінюватись до прикладу видатковими накладними, якщо він не має можливості їх відправити у паперовому варіанті покупцеві. Через «Клієнт-банк» підприємство синхронізується зі своїм обслуговуючим банком та здійснює безготівкові розрахунки з постачальниками за отримані товарно-матеріальні цінності. Досить позитивним моментом є те, що «1С:УТП 8.3» у своєму арсеналі має ряд додаткових обробок, які дозволяють швидко синхронізуватися з наведеними програмами та імпортувати чи експортувати необхідну інформацію з однієї в іншу. Це дає бухгалтеру значно заощадити свій робочий час, так в іншому випадку потрібно було б усе це вводити самостійно та вручну в програму.

Електронний документообіг між покупцем і постачальником дає змогу отримати, підписати та відправити необхідні документи в режимі онлайн і відповідно зберігати їх в електронному варіанті на спеціальних серверах підприємства. Така процедура має законне право на своє існування, є безпечною, швидкою та ефективною у своєму застосуванні.

Документи у електронному вигляді можна отримувати та відправляти не тільки за умови, якщо постачальник також користується платформою «М.Е.Дос». У цієї програми є ряд аналогів, до прикладу це веб-сервіс «СОТА», сервіс «Fredo» та «FlyDoc». Це дає змогу збільшити кількість варіантів для обміну документів між обома сторонами.

Для обміну документів у електронному вигляді між контрагентами обов'язковою умовою є зазначений відповідний пункт у договорі між

покупцем та постачальником, але якщо така умова не була зазначена у договорі, тоді складається додаткова угода, яка має містити згоду обох сторін на обмін документами онлайн.

Для відображення здійснених розрахунків з постачальниками в програмі «1С:УТП 8.3» необхідно заповнити ряд наступних документів:

- замовлення постачальнику;
- надходження товарно-матеріальних цінностей;
- повернення постачальнику;
- заявка на витрачання грошових коштів;
- платіжне доручення вихідне або видатковий касовий ордер.

Отже, коли вже всі нюанси роботи з постачальником узгоджені та підписані договори-поставки, додаткові договори, першочерговим є формування замовлення постачальнику. Це дуже довгий, копіткий та складний процес, тим більш, якщо це торгівельне підприємство і у своєму складі воно ще має мережу власних магазинів. Адже в такому випадку замовлення потрібно формувати не тільки виходячи із власних потреб, але і потреб магазинів, а також уже наявної кількості та вибору товарів, щоб уникнути додаткових затрат підприємства на купівлю товарів. З урахуванням усіх цих вимог, формується остаточне замовлення постачальнику та автоматично надсилається на його електронну адресу.

Коли постачальник надсилає видаткові накладні, вони заносяться в базу оператором комп'ютерного набору, який заповнює усі необхідні поля документа (договір, постачальник, номенклатуру товару тощо) підтягує відповідне замовлення, на підставі якого виписана така накладна. Така накладна проводиться вже тоді коли товар буде прийматися складом. У разі виникнення розбіжностей на підставі видаткової накладної вводиться повернення постачальнику, яке так само автоматично надсилається на електронну адресу постачальнику.

Для того щоб підприємство змогло здійснити проплату за отримані товарно-матеріальні цінності, менеджером по закупівлях формується заявка

на витрачання грошових коштів. Після погодження цієї заявки, бухгалтер на її підставі формує або платіжне доручення вихідне, у разі проведення безготівкових розрахунків, або видатковий касовий ордер, якщо розрахунки здійснюються готівкою.

Вище ми уже наводили деякі шляхи удосконалення обліку та контролю розрахунків з постачальниками, одним з яких було впровадження на підприємствах програмних продуктів вітчизняного виробництва. Так як ТОВ «Корвет» досі використовує програмне забезпечення російського софту «1С», такий напрямок удосконалення обліку та контролю був би досить доречним. Тому на майбутнє ми можемо навести декілька наступних рекомендацій.

Багато вітчизняних дослідників пропонує різні автоматизовані програми обліку, але провівши усі необхідні дослідження, можемо погодитись із думкою Ковової І.С., що можна виділити декілька вітчизняних програмних продуктів, які дозволяють вести облік з будь-якими контрагентами, в тому числі і з постачальниками:

- «ІТ-Enterprise.Бухгалтерія»;
- «ДЕБЕТ Плюс»;
- «MASTER: Бухгалтерія» [20].

Компанія-розробник «ІТ-Enterprise» пропонує для роботи два програмних продукти, одна з яких адаптована для великих суб'єктів господарювання та корпоративних структур - «ІТ-Enterprise.Бухгалтерія», друга представлена для обліку суб'єктів малого та середнього бізнесу - «MASTER: Бухгалтерія». Обидві програми дозволяють здійснювати облік з контрагентами, крім того вони мають простий інтерфейс та є зручними у своєму налаштуванні.

Ковова І.С. у своїх дослідженнях говорить, що за допомогою цих двох програм можна «легко вести облік розрахунків із постачальниками, покупцями, підрядниками, замовниками в розрізі первинних документів, можна прикріпити до первинного документу відскановану копію оригіналу і

швидко її переглянути або роздрукувати за необхідності. Програмна оболонка дозволяє вести відомості по розрахунках із контрагентами у національній та іноземній валюті, облік авансів та виконувати валютну переоцінку. В програмі є можливість формувати й роздрукувати зведені відомості розрахунків із контрагентами та акти звірки за будь-який період» [20].

Програмне забезпечення «ДЕБЕТ Плюс» розроблялося саме в Україні, тому, можна стверджувати, що воно максимально адаптовано до постійних змін законодавчої бази. Крім того, «ДЕБЕТ Плюс» є повнофункціональною системою для ведення обліку малих та середніх підприємств.

Також, досить цікавими є напрацювання Примуша Ю. С., який пропонує застосовувати програму «QuickBooks», оскільки «це одна з найбільш популярних бухгалтерських програм не тільки в США, але й у всьому світі. Основними перевагами програми є великий відсоток автоматизації роботи, який дає можливість синхронізації з великою кількістю банків та інших платіжних сервісів, таких як PayPal, Stripe TransferVise, а також інтеграції з більшістю великих платформ електронної комерції (Amazon, Alibaba і Ebay). Програмне забезпечення QuickBooks дає змогу клієнтам вводити рахунки-фактури лише за кілька кліків» [39].

Але так як дана програма розроблена закордонними спеціалістами, то її досить вагомим мінусом є те, що вона не налаштована на українську специфіку саме податкового обліку, а це означає, щоб сформувати звітність потрібно буде використовувати якусь програму, яка була б адаптована для цього.

Запропоновані варіанти програмного забезпечення могли б у майбутньому для ТОВ «Корвет» стати чудовою альтернативою російським програм.

Отже, автоматизація обліково-аналітичної системи розрахунків з постачальниками реалізується за допомогою різного програмного

забезпечення, яка має бути гнучкою до постійних змін у вітчизняному законодавстві та вносити ці зміни без додаткового втручання спеціалістів.

Однак, отримані уже розробки у даному напрямку не є ще завершеними та будуть без сумніву продовжені, адже для успішного впровадження інформаційних технологій необхідно ще враховувати особливості діяльності будь-якого підприємства.

3.3 Внутрішньогосподарський контроль розрахунків з постачальниками як один із напрямків підвищення ефективності управління

Постійні зміни ринкових умов господарювання, нормативно-законодавчої бази та політики в Україні вимагають нових змін в здійсненні класичної функції контролю зі сторони контролюючих органів та суб'єктів господарювання усіх організаційно-правових форм власності.

Контроль присутній на усіх стадіях прийняття та реалізації управлінських рішень, оскільки він є важливим елементом самої структури управління суб'єкта господарювання, що в свою чергу шляхом перевірки, спостереження чи нагляду за діяльністю підприємства дає змогу його керівництву впевнитися в тому, що все відбувається відповідно до розробленої стратегії, інструкцій, внутрішніх нормативних документів та законодавчої бази. З цього приводу, можна стверджувати, що чітко сформована система контролю на підприємстві дозволяє вчасно виявити недоліки та своєчасно покращити систему управління підприємством.

Контроль, як одна з функцій управління (рис. 3.5), є завершальним етапом складної системи управління підприємством, кінцевим продуктом якого є уже перевірена та достовірна інформація, яка буде необхідною для прийняття майбутніх управлінських рішень, стратегій розвитку та принципів функціонування підприємства в цілому.

В загальному, поняття внутрішньогосподарський контроль – це певна система здійснення безперервних контролюючих дій за функціонуванням об'єктів управління в діяльності підприємства, які проводяться або керівництвом підприємства, або уповноваженою ним особою, з метою прийняття необхідних управлінських рішень або їх коригування для досягнення більш ефективного функціонування підприємства.



Рисунок 3.5 – Функції процесу управління підприємством

Контроль є одним із основних інструментів підвищення ефективності управління будь-якою економічною категорією чи ділянкою обліку. Не є винятком в даному випадку і розрахунки з постачальниками.

Внутрішньогосподарський контроль за станом розрахунків з постачальниками на підприємстві, при правильному його здійсненні, може дати реальну оцінку стану відносин між покупцем та постачальником.

Ефективність внутрішньогосподарського контролю діяльності підприємства щодо операцій взаєморозрахунків з постачальниками та відображення фактів їх зміни в обліку, в повній мірі залежить від раціональної організації такого контролю господарської діяльності, а також

чіткої методики його проведення, яка передбачає певну послідовність етапів, прийомів та методів, а також переліку джерел його інформації.

Метою внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками є перевірка відповідними службами на підприємстві, на яких покладено обов'язки проведення такого контролю, реальності стану розрахунків з постачальниками за продукцію, товари, роботи та послуги, правильність складання та оформлення первинних документів, перевірка законності проведених операцій в обліку та відображення їх інформації в звітності. Задля досягнення цієї мети, службою внутрішнього контролю мають бути виконанні відповідні завдання (рис. 3.6).

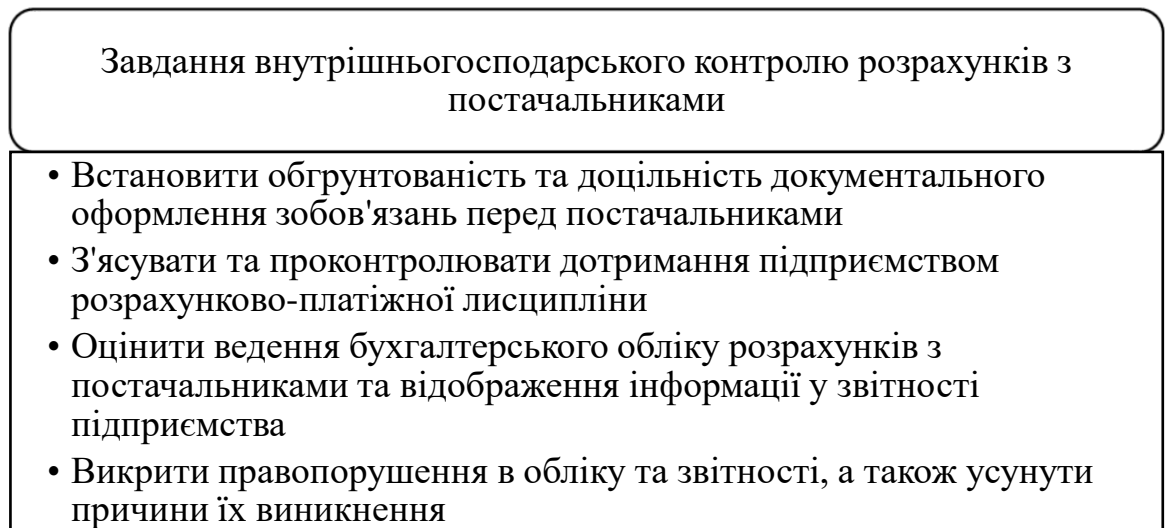


Рисунок 3.6 – Завдання внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками. За даними [7]

В процесі проведення внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками, доцільно було б виділити наступні етапи (рис. 3.7).

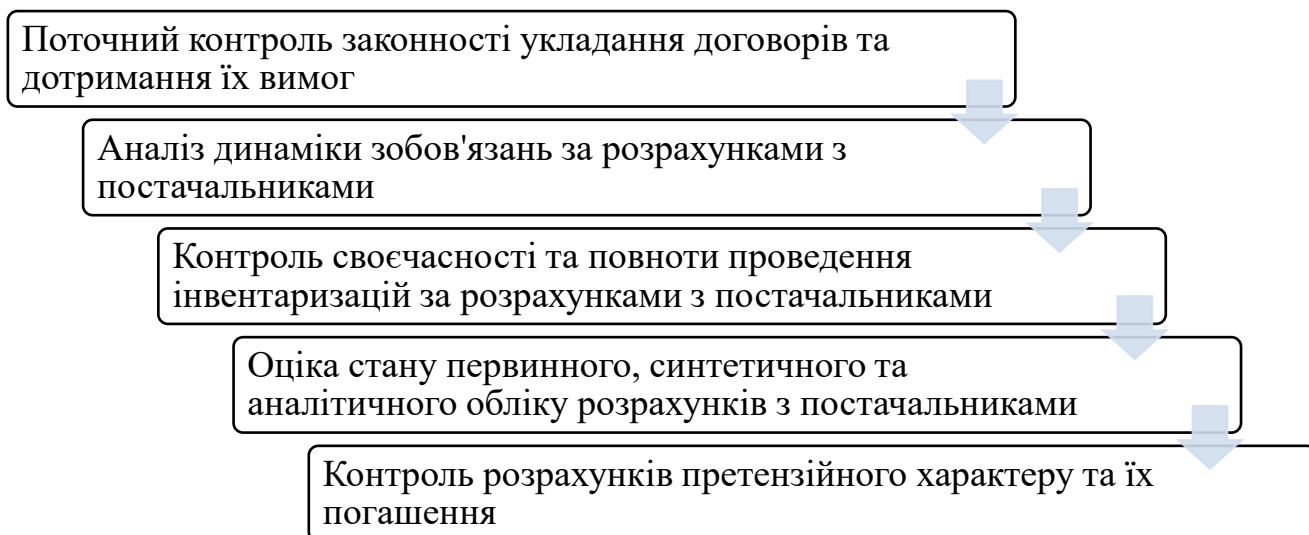


Рисунок 3.7 – Етапи внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками. За даними [7]

Елементами внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками є:

- об'єкти – договори поставки товарно-матеріальних цінностей, розрахункові операції, дані первинних документів та облікових реєстрів тощо;
- суб'єкти – власник підприємства, бухгалтерія, юридичний відділ, відділ закупок, відділ продажів, відділ маркетингу тощо.

Методичними прийомами внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками можуть виступати:

- інвентаризація (використовують для того, щоб оцінити стан взаєморозрахунків з постачальниками);
- прийоми економічного аналізу (дають можливість оцінити динаміку зобов'язань та виявити причини утворення невідповідних їх сум);
- прийоми документального аналізу (дають можливість перевірити інформацію на відповідність нормативно-правовій базі, а також дозволяють перевірити інформацію за змістом і сутністю);
- прийоми узагальнення інформації (дозволяють систематизувати отримані результати та згрупувати виявленні порушення).

Перед початком проведення контролю за станом взаєморозрахунків з постачальниками на підприємстві, особа, яка відповідальна за здійснення такого контролю повинна правильно визначити та виокремити необхідні облікові та методичні прийоми, що будуть забезпечувати відповідність на встановленій обліковій політиці формуванню договірних зобов'язань з контрагентами та організацію їх обліку.

Наступним важливим кроком, є формування основних елементів контролю задля забезпечення якісної та своєчасної оцінки за станом розрахунків з постачальниками.

Попередній контроль розрахунків з постачальниками полягає у ретельному підборі таких постачальників, для того щоб в подальшому мінімізувати ймовірні невиконання ними своїх зобов'язань. В такому випадку, підприємство може сформувати свою власну систему відбору, в основі якої лежать різні критерії та показники.

Одними із головних критеріїв, які можуть бути використані підприємством в процесі вибору постачальника та прийняття рішення про подальшу співпрацю із ним може бути:

- ділова репутація потенційного постачальника. Можна сказати що це суб'єктивна оцінка, яка може базуватися на вже набутому досвіді колишньої співпраці з таким контрагентом, або ж інформації про нього, отриманої від інших контрагентів;

- надійний фінансовий стан. В такому випадку проводиться аналіз та вивчення основних показників фінансової звітності, а саме показників ліквідності, конкурентоспроможності, фінансової стійкості та платоспроможності.

Крім того, для остаточного вибору постачальника та формуванню із ним договірних відносин, підприємством можуть застосовуватись і наступні критерії, зображенні на рисунку 3.8.

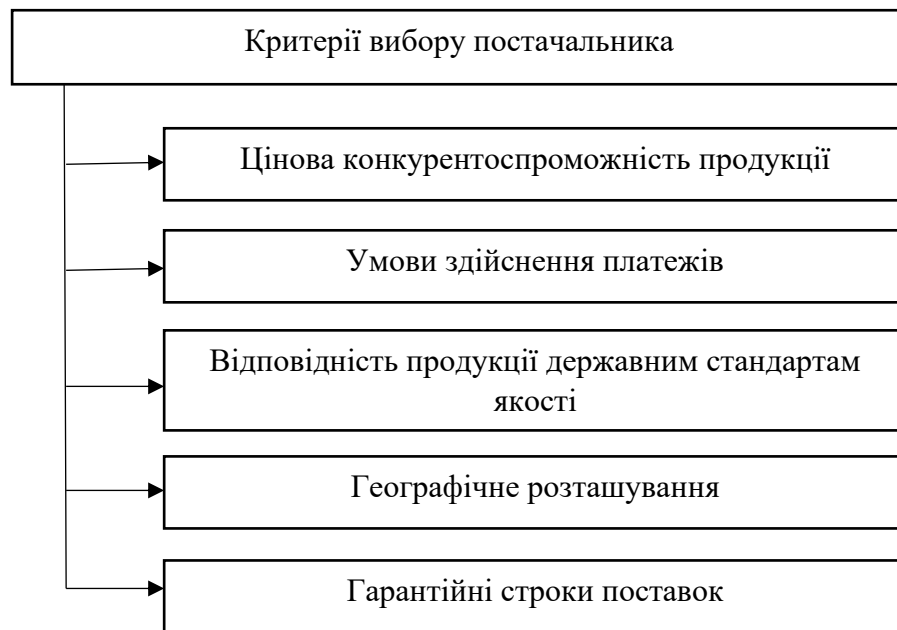


Рисунок 3.8 – Критерії вибору постачальника для оптимальної співпраці

Внутрішньогосподарський контроль заборгованості за розрахунками з постачальниками повинен забезпечувати своєчасність погашення договірних зобов'язань між покупцем та постачальником. Відповідно це дозволить підприємству уникати збитків, які постають у вигляді штрафних санкцій.

Досить позитивним аспектом при прийнятті рішення про впровадження, організацію та проведення внутрішньогосподарського контролю за станом розрахунків з постачальниками на підприємстві є те, що це дозволить сформувати так званий «позитивний імідж» суб'єкта господарювання, який дає певні привілеї у бізнес-середовищі, а саме зростає рівень довіри партнерів до такого підприємства.

Для оптимальної організації системи внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками є важливим забезпечення надійного зберігання інформації від сторонніх осіб. Тут так само може бути задіяна система внутрішнього контролю за станом зберігання документації, функціонування архівної служби та проведення інвентаризації документів, а також забезпечення доступу до таких документів тощо.

Постійний моніторинг та аналіз величини заборгованості перед постачальниками та їх вплив на фінансовий стан та платоспроможність підприємства є результативністю проведення внутрішньогосподарського контролю. Оскільки, саме за допомогою проведення такого контролю, визначається оптимальний розмір заборгованості з постачальниками, яка б надлишково не використовувала фінансові ресурси підприємства і яка б не створювала перешкод для можливого безперебійного процесу постачання, реалізації та розрахунків суб'єкта господарювання за своїми зобов'язаннями.

Варто також додати, що за допомогою внутрішньогосподарського контролю можна встановити найбільш комфортне співвідношення між кредиторською та дебіторською заборгованістю за товари, роботи, послуги. Цей момент є важливим, оскільки встановлення такого рівня дозволить прискорити оборотність цих двох заборгованостей. Як зазначає Г.О. Москалюк «сприятливою є ситуація, коли період обороту дебіторської заборгованості підприємства менший, ніж період обороту кредиторської, оскільки за таких умов підприємство може погасити свої зобов'язання за рахунок коштів, що надходять від дебіторів» [28].

Особливе значення при проведенні внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками надають встановленню правильності відображення в обліку та звітності фактів та причин зміни зобов'язань перед постачальниками внаслідок отримання знижок та бонусів покупцеві; укладання договорів з валютними застереженнями та операцій переведення боргів тощо.

Контролюючи операції щодо отримання знижок та бонусів від постачальника, варто пам'ятати, що сума отриманої знижки від постачальника може бути зарахована в операційні витрати підприємства, або зарахована шляхом зменшення вартості отриманих товарно-матеріальних цінностей, а сума отриманих бонусів може бути зарахована як дохід від постачальника, якщо це передбачено умовами договору. При цьому, основними порушеннями, що можуть виникнути є те, що зарахування таких

знижок та бонусів в обліку може призвести не до зниження заборгованості, а навпаки, до її завищення, а також існує можливість привласнення таких знижок та бонусів, якщо вони отримані у вигляді готівки чи товару.

Загалом досягнення максимальної ефективності проведення внутрішньогосподарського контролю за заборгованістю з постачальниками можливе лише при тісній співпраці усіх відділів підприємства. Проте як свідчать деякі дані, що підприємства досить часто нехтують формуванням спеціальних служб внутрішнього контролю. Не є винятком в такій ситуації і ТОВ «Корвет», оскільки, на підприємстві немає сформованої такої служби, а всі відповідні обов'язки розкидані на інші підрозділи.

Отже, узагальнивши отримані результати в процесі дослідження, можна зробити висновок, що для того щоб функція контролю змогла виконувати свої завдання та бути ефективною, мають місце на існування деякі її властивості, а саме те, що вона має бути стратегічно спрямованою (відображати пріоритети підприємства та підтримувати їх), має бути орієнтованою на результат (кінцевою метою є збирання інформації, встановлення стандартів та виявлення проблем з подальшим їх усуненням), має бути своєчасною (відповідає часовому інтервалу між проведенням контролю), а також має бути гнучкою, економічною та простою у своєму застосуванні.

Таким чином, врахування наведених властивостей контролю у практичній діяльності підприємства, без сумніву забезпечить трансформацію від простого констатування фактів та результатів діяльності до дієвого та ефективного засобу управління та прийняття рішень, що в свою чергу сприятиме якісному вирішенню усіх проблем та динамічного майбутнього розвитку підприємства.

Висновки до розділу 3

В цьому розділі нами було розглянуто напрямки удосконалення обліку та контролю розрахунків з постачальниками з урахуванням сучасних умов господарювання. А саме ми дослідили який вплив та наслідки на взаєморозрахунки мають впровадження карантинних обмежень та воєнного стану, впевнились в тому, що надважливо провести правильну автоматизацію облікових процесів та сформувати ефективну систему внутрішнього контролю за станом взаєморозрахунків на підприємстві.

В процесі дослідження нами було наведено шляхи удосконалення розрахунків з постачальниками, деякі з них уже застосовуються на ТОВ «Корвет». Але впровадження решти напрямків дозволило б покращити фінансовий стан підприємства, його платоспроможність та посилити інвестиційну привабливість в складних умовах сьогодення.

ВИСНОВКИ

Розрахунки є одним із найважливіших процесів у бізнес-середовищі суб'єктів господарювання так як вони забезпечують перерозподіл суспільного продукту з товарної форми у грошову та навпаки. Розрахунки характеризуються кругообігом грошових коштів в процесі виробництва товарів та їх реалізації, а також розрахунки виступають основою у взаємовідносинах між суб'єктами господарювання.

Взаєморозрахунки з постачальниками займають досить великий відсоток у структурі кредиторської заборгованості підприємства. Тому для успішного функціонування підприємствам неможливо обійтись без таких розрахунків.

В свою чергу суб'єкту господарювання необхідно сформувати чітко налагоджену систему обліку та контролю розрахунків з постачальниками, що дасть змогу уникати проблем пов'язаних із шахрайством, недбалістю чи неякісною організацією обліку.

В даній роботі висвітлено організацію та методику обліку і контролю розрахунків з постачальниками на прикладі ТОВ «Корвет», так як дане підприємство займається торгівлею канцелярських товарів, побутових електроприладів, офісною технікою та меблями, а це означає, що в процесі здійснення своєї діяльності підприємство здійснює розрахунки з дуже великою кількістю постачальників.

За даними фінансової звітності ТОВ «Корвет» ми з'ясували, що найбільшу частку заборгованості у загальній структурі займає кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги, яка у 2019 році складала 85 %, у 2020 році – 83 %, а у 2021 році – 67 %. Це є підтвердженням того, що обране підприємство є чудовим об'єктом для дослідження питань у сфері розрахунків з постачальниками.

Також нами було проведено аналіз фінансового потенціалу ТОВ «Корвет» за період 2019-2021 років, в ході якого ми дійшли висновку, що досліджуване підприємство за усіма розрахунковими показниками має високий рівень фінансового потенціалу і як результат, підприємство може розглядатися постачальниками як потенційний покупець, який буде вчасно та в повному обсязі розраховуватись за своїми зобов'язаннями.

В процесі дослідження ми розкрили особливості організації первинного, аналітичного та синтетичного обліку. Первинний облік розрахунків з постачальниками та надходження товарно-матеріальних цінностей, робіт чи послуг на підприємство здійснюється на підставі договорів поставок, товарно-транспортних накладних, видаткових накладних, рахунків-фактур. Синтетичний облік ведеться на пасивному рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» в розрізі двох субрахунків: 631 – якщо розрахунки проводяться з вітчизняними постачальниками, та 632 – якщо розрахунки проводяться з іноземними постачальниками. Аналітичний облік розрахунків з постачальниками проводиться в розрізі кожного постачальника та договорів.

Для того щоб бухгалтерський облік розрахунків з постачальниками зміг досягти поставленої мети, а саме надати повну, правдиву та неупереджену інформацію про стан розрахунків з постачальниками для користувачів, які приймають управлінські рішення, потрібно здійснювати контроль за станом таких розрахунків. Важлива роль у цьому питанні відводиться організації на підприємстві внутрішньогосподарського контролю, який проводиться за допомогою методу інвентаризації. Підтверджуючим документом проведення інвентаризації розрахунків з постачальниками є Акт звіряння взаєморозрахунків, який надсилає постачальник покупцеві, або навпаки, для підтвердження заборгованості. Також ми встановили, що інвентаризація взаєморозрахунків з постачальниками на ТОВ «Корвет» проводиться постійно, а особливо по всіх

постачальниках двічі на рік перед проведенням інвентаризації товарів на головному складі.

Стрімке поширення COVID-19 на території нашої держави та ще й на додачу до нього початок повномасштабної війни та введення воєнного стану, призвели до кризи та глобальних змін в усіх сферах життя суспільства та економіки, а особливо вдарили по стану розрахунків з постачальниками.

Запровадження санітарно-епідеміологічних заходів (введення карантинних зон, скасування масових заходів по усій країні та здійснення контролю за станом температури, закриття навчальних та культурно-розважальних закладів), встановлення обмежень на виїзд та в'їзд до країни та пересування на територіях всередині, встановлення обмежень трудової діяльності та введення нових дистанційних форм праці, а також закриття повітряного простору над Україною, масовані обстріли критичної інфраструктури, знищення великих підприємств – усе це призвело до порушення роками напрацьованих умов співпраці з контрагентами та руйнування логістичних ланцюгів, що змушує підприємства, а особливо тих що займаються торгівельною діяльністю, шукати нові варіанти взаємодії з постачальниками та нові шляхи збуту товарів.

Тому нами було запропоновано деякі шляхи удосконалення організації обліку та контролю за розрахунками з постачальниками, серед яких можна виділити наступні: введення додаткової аналітики до рахунку 63 в розрізі термінів погашення заборгованостей, впровадження в практичній діяльності підприємств платіжних календарів, з урахуванням специфіки їх діяльності, створення графіків документообігу, для безперервного руху документів та перехід на вітчизняні програмні забезпечення для обліку та контролю.

Впровадження запропонованих заходів дозволить підприємству адаптуватися до сучасних умов господарювання, а також дозволить підвищити його прибутковість, платоспроможність та конкурентоздатність, а також покращити фінансовий стан та стійкість.

Список використаних джерел

1. Аркатова І.В. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками в умовах пандемії / І.В. Аркатова // Розвиток освіти, науки та бізнесу. – 2020.– С. 66-68.
2. Барабаш Ю. М. Проблеми управління кредиторською заборгованістю підприємства та шляхи їх вирішення / Ю.М. Барабаш // Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Перспективні напрямки розвитку економіки, обліку, управління та права: теорія і практика», м. Полтава. – 2018. – С.11-12.
3. Барановська Т.В. Обліково-контрольне забезпечення управління розрахунками з покупцями / Т.В. Барановська, В.В. Ковальчук // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – Вип. 3(44). – 2018. – С. 3-12.
4. Белей С. І. Нормативно-правове регулювання та порядок узагальнення інформації щодо розрахунків з постачальниками та підрядниками у фінансовій звітності / С.І. Белей, Т.І. Іванюк [Електронний ресурс] : – Режим доступу: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15441815229685.pdf>.
5. Белозерцев В.С. Методика обліку та аудиту розрахунків з контрагентами на підприємстві // В. С. Белозерцев, О. С. Худякова // Економіка та держава. –№1. – 2019. – С. 73-77.
6. Беляєва Л.А. Сучасні тенденції у розрахунках з постачальниками та підрядниками / Л.А. Беляєва, К.О. Сисун // СХІДНА ЄВРОПА: ЕКОНОМІКА, БІЗНЕС ТА УПРАВЛІННЯ. – Вип. 3 (26). – 2020. – С. 139-144.
7. Бондаренко Н.М. Внутрішньогосподарський контроль зобов'язань перед постачальниками та підрядниками / Н.М. Бондаренко //

Мукачівський державний університет. Економіка та суспільство. – Вип. 13. – 2017. – С. 1307-1315.

8. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студ. спец. «Облік і аудит» вищих навч. закл.; за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – [7 вид., доп. і перероб.] / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ЖІТІ, 2009. – 832 с.

9. Витвицька У.Я. Рейтингова оцінка фінансового стану підприємства / У.Я. Витвицька, Ю.В. Штим // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Вип. 30. – 2018. – С. 70-74.

10. Вісник студентського наукового товариства навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства: збірник наукових праць. – Харків: ХНТУСГ, 2018. – Вип. 2. – 94 с.

11. Гарасим П.М., Приймак С.В., Гарасим М.П. Г.20 Організація обліку і звітності : Навчальний посібник – Львів : «Українські технології», 2012. – 330 с.

12. Гевлич І.Г. Економічний зміст заборгованості перед постачальниками та підрядниками в рамках прийняття управлінських рішень / І.Г. Гевлич, А.В. Бабій // Економіка і організація управління. – вип.3(35). – 2019. – С. 30-38.

13. Голинський Ю.О. Оптимізація грошових потоків підприємств та їх прогнозування / Ю.О. Голинський, Л.М. Луців, Д.М. Шпаргала // Молодий вчений. – №2 (54). – 2018. – С. 687-690.

14. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.

15. Гуцаленко Л. В. Дієвість контрольної функції обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками / Л.В. Гуцаленко, Н.В. Пашенко // Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics». – №10. – 2018. – С. 36-42.

16. Дисконтування відповідно до Наказу Міністерства фінансів України від 16 вересня 2019 року № 379 [Електронний ресурс] : – Режим доступу: <https://promenadgroup.com.ua/uk/diskontuvannya-vidpovidno-do-nakazu-ministerstva-finansiv-ukra%D1%97ni-vid-16-veresnya-2019-roku-379.html>.

17. З 29 жовтня вся довгострокова «дебіторка» та «кредиторка» має дисконтуватися [Електронний ресурс] : – Режим доступу: <https://news.dtkr.ua/accounting/individual-transactions/58428-z-29-zovtnya-vsya-dovgostroкова-debitorka-ta-kreditorka-maje-diskontuvatisya>.

18. Замула І.В., Танасієва М.М. Внутрішній контроль: навч. посіб. Чернівці : Технодрук, 2021. 336 с.

19. Кириллов О.О. Методика бухгалтерського обліку та фінансової звітності зобов'язань / О.О. Кириллов // Молодий вчений. – №1(65). – 2019. – С. 465-468

20. Ковова І.С. Вітчизняні засоби автоматизації обліку та контролю розрахунків з контрагентами / І.С. Кавова, О.А. Добровольська // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». – №11(19). – 2018. – С. 38-42.

21. Кубік В.Д. Оцінка зобов'язань підприємств в умовах застосування міжнародних стандартів фінансової звітності / В.Д. Кубік, Р.М. Волчек // Вісник соціально-економічних досліджень. – №3-4. – 2020. – С.45-56.

22. Кузьмич О. І. Дослідження аналітики закупівель та механізм прийняття рішень на базі платформи 1С:Підприємство / О.І. Кузьмич, В. М. Мельник, В. Ю. Капиш // Науковий журнал «Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво» Луцьк. – Вип. 37. – 2019. – С. 31-35.

23. Лилишенко О.В. Бухгалтерський облік: Підручник / О.В.Лилишенко. – К.: ЦУЛ, 2015. – 712 с.

24. Малахова А.В. Вдосконалення процедур обліку і контролю поточних зобов'язань / А.В. Малахова, Д.А. Муригіна // Актуальні питання сучасної науки та освіти. – вип. 7. – 2021. – С.115-120.

25. Матюха В.І. Актуальні проблеми обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками / В.І. Матюха, Г.В. Мисака // «Молодий вчений». – №1 (53). – 2018 р. – С. 930-932.

26. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1). Подання фінансової звітності активи [Електронний ресурс] : [виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами станом на 1 січня 2012 року] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text.

27. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 (МСФЗ 37). Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи [Електронний ресурс] : [виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами станом на 1 січня 2012 року] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_051#Text.

28. Москалюк Г.О. Система внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості: напрямки удосконалення і розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/147036653.pdf>.

29. Мулик Я.І. Стан та перспективи розвитку аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства / Я.І. Мулик // ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики. – №2. – 2018. – С. 106-115.

30. Мушинський В.В. Внутрішньогосподарський контроль забезпечення та виконання зобов'язань підприємства та фактів їх зміни: методичний підхід / В.В. Мушинський // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – №1 (22). – 2018. – С. 263-279.

31. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання». [Електронний ресурс] : [затверджено наказом Міністерства

фінансів України № 20 від 31.01.2000] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>.

32. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» [Електронний ресурс] : [затверджено наказом Міністерства фінансів України] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text>.

33. Падіння ВВП України за 9 місяців 2022 року [Електронний ресурс] : – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/news/padinnia-vvp-ukrainy-za-9-misiatsiv-2022-roku-otsiniuietsia-na-rivni-30>.

34. Переста Ю.Ю. Економічна сутність, класифікація та види оцінок дебіторської та кредиторської заборгованості / Ю.Ю. Переста, А.О. Шуліко // Збірник наукових статей випускників з фаху «Облік і оподаткування». – вип. 11. – 2021. – С. 77-85.

35. Пилипенко К.А. Нормативне регулювання обліку розрахунків з кредиторами в умовах сьогодення / К.А. Пилипенко, Т.В. Пономаренко // Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституціональних змін» (м. Полтава, 22 жовтня 2020р.). – С. 377-381.

36. Пилипчук О.Ю. Методичні основи внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками / О.Ю. Пилипчук // Механізми, моделі та технології ведення бухгалтерського обліку на суб'єктах господарювання України: додаток 6 до журналу №2 «Економіка, облік, податки в суспільстві», Науковий збірник, Житомир. – 2018. – С. 68-71.

37. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс] : [затверджено наказом Міністерства фінансів України №291 від 30.11.1999] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text>.

38. Податковий кодекс України із змінами і доповненнями [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

39. Примуш Ю.С. Оптимізація розрахунків із постачальниками та підрядниками підприємств / Ю.С. Примуш, Головченко Є. Ю // Економічний простір. – №163. – 2020. – С.133-137.

40. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність закон [Електронний ресурс] : (№ 2258-VIII) : [прийнято Верховною Радою України] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.

41. Про банки і банківську діяльність закон (№2121-III) : [прийнято Верховною Радою України] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.

42. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : закон (№ 996-14) : [прийнято Верховною Радою України 19.07.1999] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

43. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 [Електронний ресурс] : [затверджено Кабінетом міністрів України №211 від 11.03.2020] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-%D0%BF#Text>.

44. Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) [Електронний ресурс] : [затверджено указом Президента України №133/2017 від 17.05.2017] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/133/2017#Text>.

45. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] : [наказ Міністерства фінансів України] // Офіційний сайт Верховної

Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1065-19#Text>

46. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] : [затверджений Міністерством фінансів України] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

47. Про затвердження План у рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування [Електронний ресурс] : [затверджений Міністерством фінансів України] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>.

48. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text>.

49. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань [Електронний ресурс] : [затверджено наказом Міністерства фінансів України] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>.

50. Про обіг векселів в Україні [Електронний ресурс] : закон (№ 2374-III) : [прийнято Верховною Радою України 2001] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14#Text>.

51. Розвиток банківських систем світу в умовах глобалізації фінансових ринків: Матеріали XV Міжнародної науково–практичної конференції. 17 листопада 2021 р. – Черкаси: ЧННІ Університет банківської справи, 2021. – 241 с.

52. Розвиток національної системи обліку в умовах глобальних викликів: додаток 1 до журналу №2 «Економіка, облік, податки в суспільстві». Науковий збірник. Вип. 4. Житомир: ПП «Рута», 2018. 100 с.

53. Саванчук Т.М. Інвентаризація як дієвий метод контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками / Т.М. Саванчук // Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: тези доповідей V Всеукраїнської науковопрактичної Інтернет-конференції 13-14 травня 2021 р. – Дніпро. – С.52-55.

54. Савчук В.К. Управління розрахунками з використанням інформаційних технологій / В.К. Савчук, А.С. Індиченко // Розвиток бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та оподаткування в сучасному інформаційному середовищі: збірник тез доповідей всеукр. студ. наук.-практ. конф. 26 квітн. 2017 р. Київ. – С.292-293.

55. Свічкач Н.М. Особливості контролю розрахунків із постачальниками / Н.М. Свічкач, В.В. Атаманюк // Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». – вип. 5. – 2019. – С.224-227.

56. Склярчук І. П. Удосконалення обліку та управління кредиторською заборгованістю підприємства в умовах нестабільності / І.П. Склярчук, Н.С. Гузей // Підприємництво і торгівля. – №33. – 2022. – С. 71-79.

57. Скрипник С. В. Особливості автоматизації обліку підприємств в сучасних умовах / С.В. Скрипник, І.Б. Франчук, І. В. Шепель // Економіка та держава. – №10. – 2020. – С. 39-45.

58. Сопко В. В. Бухгалтерський облік: основи теорії та концептуальні засади побудови : [начально-методичний посібник] / В. В. Сопко, О. В. Сопко // – К. : Знання, 2002. – С. 231.

59. Сук Л.К. Фінансовий облік: Навч. посіб. / Л.К. Сук, П.Л. Сук. – 3-тє вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2016. – 663 с.

60. Фатенюк-Ткачук А.О. Облікові процедури контролю зобов'язань перед постачальниками та підрядниками / А.О. Фатенюк-Ткачук, А.Р. Данилко // Економічний аналіз. –Том 26, №1. – 2016. – С. 179-187.

61. ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА СИСТЕМА УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ І ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та аспірантів, м.

Черкаси, 11 квітня 2019 р. / ЧННІ ДВНЗ «Університет банківської справи». — Черкаси, 2019. — 431 с.

62. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

63. Чернікова І.Б. Теоретичні основи обліку поточних зобов'язань у системі управління / І.Б Чернікова, І.О.Гладій // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. - Вип. 2. - 2018. - С. 41-51.

64. Шендригоренко М.Т. Облік і внутрішній аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками / М.Т. Шендригоренко, Ю.В. Ротозеєнко // Міжнародний мультидисциплінарний науковий журнал «ЛОГОС. Мистецтво наукової думки». – №8. – 2019. – С. 26-30.

65. Шот А.П. Аналітичне забезпечення обліку і контролю виконання договірних зобов'язань з постачальниками // А.П. Шот, В.С. Сівак // Економіка та суспільство. – Вип. 30. – 2021.